

Grönt är s(kön)t

Om ungas upplevelser och aktiviteter i
grönområden ur ett genus- och
planeringsperspektiv

Författare

LOUISE BRUNDIN

LINNÉA STAVÅS

Handledare

MARIE STENSEKE

Kandidatuppsats i Kulturgeografi

VT 2018

Institutionen för ekonomi och samhälle

Avdelningen för Kulturgeografi

Handelshögskolan vid

Göteborgs Universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Uppsats/Examensarbete:	15 högskolepoäng
Nivå:	Kandidatnivå
Kurs:	KGG310 inom Samhällsvetenskapligt Miljövetarprogram
Termin/år:	VT 2018
Handledare:	Marie Stenseke
Examinator:	Katarina Haugen
Nyckelord:	Grönområden, Genus, Jämställd stadsplanering, Unga kvinnor och män, Göteborg

Abstract

The purpose of this study is to examine experiences and activity patterns of young women and men in relation to how urban green areas are being planned for with a gender perspective. The city of Gothenburg wants to create attractive urban green areas that appeals to all groups in society, such as women and men. The study is conducted in two parts where the first part studies young women's and men's experiences and activities in urban green areas, and the second part how planners reflect upon gender aspects. To fulfil the purpose of the study, we have relied on gender theory connected to public space, outdoor life and equal urban planning and mixed methods have been undertaken. Interviews have been conducted, with residents and planners of urban green areas in Gothenburg, as well as a survey and observations in the urban green area of Slottsskogen.

The results show that there are differences in experiences among young women and men, where women prefer a higher degree of arranged green areas since these areas give a higher sense of security, and men the opposite. The study also indicates differences in activity patterns, where young women generally engage in more activities than young men, where both engage in activities with an equipment. Young women highlight the social aspect of these activities to a greater extent, while young men comment activities connected to movement. Further, it is shown that young women and men use a somewhat different language about their experiences where the former use a more colorful language. The results also show that planners mainly work with a gender perspective regarding activities and a sense of security, and the results show that aspects of equality are not taken into account in the different stages of planning, rather it is a question that is driven by enthusiasts that work with urban green areas. The study is written in Swedish.

Keywords: Urban green areas, Gender, Gender planning, Young women and men, Slottsskogen, Gothenburg

Förord

Uppsatsen skrivs inom fördjupningskursen i kulturgeografi och Samhällsvetenskapligt Miljövetarprogram våren 2018. Då båda har ett intresse för stadsplanering ur sociala aspekter, ville vi grunda uppsatsen i just dessa delar. Vårt intresse för genusfrågor skapade sedan den slutgiltiga inramningen av uppsatsen, det vill säga att undersöka upplevelser och aktiviteter i grönområden ur ett genusperspektiv. Vi har haft delat ansvar över alla uppsatsens delar.

Tack till alla som ställt upp på intervjuer, enkätundersökningen samt bidragit med material som möjliggjorde studien. Till vår handledare Marie Stenseke för värdefull hjälp, konstruktiv återkoppling och uppmuntran under uppsatsens gång. Till Eva Thulin som under seminarier gett vägledande kommentarer och uppmuntran. Vi vill även rikta ett tack till kurskollegor och alla andra som bollat tankar med oss under uppsatsprocessens gång.

Göteborg, 2018

Louise Brundin & Linnéa Stavås

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka ungas upplevelser och aktiviteter i grönområden ur ett genusperspektiv, vilket sätts i relation till hur planerare beaktar frågan vid grönområdets utformning. Då Göteborgs Stad ämnar locka alla samhällsgrupper ut i grönområden anses det viktigt att grönområdena tilltalar samtliga grupper, såsom kvinnor och män. Uppsatsen undersöker grupperna unga kvinnor respektive unga män. Studien delades upp i två delar där första delen undersöker unga kvinnors respektive mäns upplevelser av grönområden och deras aktivitetsmönster i grönområden. Den andra delen undersöker hur planerare arbetar med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden. För att uppnå syftet stödjer vi oss på genusteori kopplat till det offentliga rummet, friluftsliv samt jämställd stadsplanering och *mixed methods* har tillämpats. Intervjuer har genomförts dels med boende i Göteborg och dels med planerare från Park- och Naturförvaltningen. Vi har även gjort en enkätundersökning samt observationer i grönområdet Slottsskogen.

Resultatet visar att skillnader finns i upplevelser av grönområden då unga kvinnor generellt föredrar ordnade grönytor eftersom dessa inger en känsla av trygghet, medan unga män i högre grad tilltalar av den oordnade naturen. Vidare visar studien att unga kvinnor utför fler aktiviteter än unga män, där båda ägnar sig åt sociala aktiviteter kopplat till utrustning. Unga kvinnor betonar dock den sociala aspekten av olika aktiviteter i högre utsträckning, samtidigt som unga män betonar aktiviteter kopplat till rörelse. Resultatet pekar även på att unga kvinnors och mäns ”prat” om upplevelser är olika där kvinnor generellt ger mer målande beskrivningar. Avseende planerarperspektivet visar resultatet att planerare främst arbetar med genusfrågor som rör aktiviteter och trygghet i grönområden. Vidare framkommer att jämställdhetsaspekten inte genomsyrar planeringens alla skeden utan drivs främst av individer som brinner för frågan.

Nyckelord: Grönområden, Genus, Jämställd stadsplanering, Unga kvinnor och män, Slottsskogen, Göteborg

Innehåll

Abstract	i
Förord	ii
Sammanfattning	iii
1 Introduktion	1
1.1 Inledning och problemformulering	1
1.2 Syfte och forskningsfrågor	2
1.3 Avgränsningar	2
1.4 Definition grönområde	3
1.5 Uppsatsens disposition	3
2 Bakgrund	4
2.1 Inledning	4
2.2 Nationella mål	4
2.3 Styrdokument Göteborgs Stad	4
3 Teoretiskt ramverk	7
3.1 Inledning	7
3.2 Genus och den feministiska geografin	7
3.3 Kvinnan, mannen och det offentliga rummet	7
3.4 Jämställd stadsplanering	8
3.5 Friluftsliv	9
3.6 Kvinnors och mäns friluftsliv	10
3.7 Sammanfattning	11
4 Metod	12
4.1 Inledning	12
4.2 Områdesbeskrivning	12
4.3 Forskningsstrategi och design	13
4.4 Enkätundersökning	14
4.5 Observationer	15
4.6 Respondentintervjuer	16
4.7 Informantintervjuer	18
4.8 Metodreflektion	19
5 Resultat	22
5.1 Inledning	22
5.2 Forskningsfråga 1: Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?	22

5.3 Forskningsfråga 2: Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?	35
5.4 Forskningsfråga 3: Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?	41
6 Analys och diskussion	45
6.1 Inledning	45
6.2 Forskningsfråga 1: Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?	45
6.3 Forskningsfråga 2: Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?	47
6.4 Forskningsfråga 3: Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?	49
7 Slutsats & avslutande reflektioner	52
7.1 Slutsatser	52
7.2 Begränsningar och framtida studier	53
7.3 Avslutande kommentar	54
Referenser	55
Bilagor	59
Bilaga 1: Enkätundersökning	59
Bilaga 2: Intervjuguide respondentintervjuer	61
Bilaga 3: Intervjuguide Park- och Naturförvaltningen	62

Figur- och tabellförteckning

Figur 1 Karta över Slottsskogen	12
Figur 2 Sociotopvärden ur Göteborgs Stads Grönstrategi	13
Figur 3 a) "Öppen yta med fritt ändamål"	24
Figur 3 b) "Öppen yta med fritt ändamål"	24
Figur 3 c) "Öppen yta med fritt ändamål"	24
Figur 4 a) "Öppen yta med tydliga ändamål"	27
Figur 4 b) "Öppen yta med tydliga ändamål"	27
Figur 5 a) "Pauser i rummet"	30
Figur 5 b) "Pauser i rummet"	30
Figur 6 a) "Yta med färre ingrepp"	32
Figur 6 b) "Yta med färre ingrepp"	32
Tabell 1 Översikt av metod i relation till forskningsfrågor	14
Tabell 2 Översikt av respondenterna	17
Tabell 3 Översikt av informantintervjuerna	18
Tabell 4 Översikt av enkät: ungas upplevelse av grönområden	22
Tabell 5 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av öppen yta med fritt ändamål	25
Tabell 6 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av öppen yta med tydliga ändamål	29
Tabell 7 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av pauser i rummet	31
Tabell 8 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av yta med färre ingrepp	33
Tabell 9 Översikt av enkät: unga kvinnors och mäns aktiviteter	35
Tabell 10 Översikt av enkät: huruvida unga kvinnor/män är ensamma eller i grupp	36
Tabell 11 Översikt av observationer: unga kvinnors aktiviteter	36
Tabell 12 Översikt av observationer: unga mäns aktiviteter	36
Tabell 13 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på öppen yta med fritt ändamål	38
Tabell 14 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på öppen yta med tydliga ändamål	39
Tabell 15 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter pauser i rummet	40
Tabell 16 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på yta med färre ingrepp	41

1 Introduktion

1.1 Inledning och problemformulering

Den här uppsatsen handlar om upplevelser och aktiviteter i grönområden kopplat till unga vuxna och genus. Utgångspunkten är att vistelse i grönområden medför stora samhällsfördelar, och därför är det av stor vikt att locka allmänheten till gröna miljöer (jfr Lisberg Jensen & Ouis, 2014). Vidare eftersträvas jämställda gröna miljöer (Boverket, 2017). Därför fokuserade denna studie på hur unga kvinnor respektive män upplever grönområden och vilka aktiviteter de utför i dessa områden samt huruvida aktörer för planeringen av gröna miljöer tar hänsyn till ett jämställdhetsperspektiv.

Grönområden är viktiga för en stads välmående i form av folkhälsa och livskvalitet, både ur ekologiska och sociala aspekter (Emmelin, Fredman, Lisberg Jensen & Sandell 2010; Lisberg Jensen, 2008). Ur ett ekologiskt perspektiv bidrar grönområden dels med biologisk mångfald, något som är viktigt för att säkra tillgången till rika naturmiljöer, och dels med ekosystemtjänster såsom luftrening, bullerdämpning, vattenupptagning och vattenrening och temperaturutjämning (Emmelin et al, 2010). Ur ett socialt perspektiv bidrar grönområden till att öka det psykiska välbefinnandet och tenderar i många fall att ha en lindrande effekt på känslor i form av oro, depression och ilska (Staats, Kieviet & Hartig, 2003). Tidigare studier visar att grönområdets kvalitet och funktioner spelar en viktig roll för den psykiska hälsan, där människor som utför mycket aktiviteter i naturmiljöer mår bättre psykiskt (Sandell, 2004). Grönområden utgör även viktiga platser för aktiviteter, där den vanligaste aktiviteten är motionsaktiviteter (Statens folkhälsoinstitut, 2009). Grönområden har således även en positiv inverkan på det fysiska välbefinnandet (ibid.). För att grönområdena ska uppskattas och utnyttjas är det därför viktigt att veta vilka funktioner i grönområdet som befolkningen efterfrågar (Göteborgs Stad, 2014a).

Grönområden är offentliga rum i staden (Göteborgs Stad, 2014a; jfr Andersson-Ek, 2009) och därav följer att det är viktigt att allmänheten; det vill säga olika grupper (såsom kvinnor och män), finner dem attraktiva. Därför behövs det kunskap kring hur grönområden upplevs och används (Emmelin et al, 2010). Emmelin et al (ibid.) menar att behovet av denna kunskap ökar i takt med en befolkningsökning i tätorter samt att forskningen i dagsläget inom detta område är begränsad och att det ofta görs generella antaganden. Den forskning som finns visar att det finns en skillnad i hur kvinnor och män använder och upplever grönområden (Haraldson, 2012; Wiklund, 2016). Kvinnor utövar mer socialt betonade aktiviteter i grönområden medan män prioriterar aktiviteter där någon form av fysisk ansträngning ingår, gärna kopplad till en utrustning (Haraldson, 2012). Wiklund (2016) utgår från att grönområden bör vara könsneutrala, det vill säga att de ska vara planerade utifrån både kvinnors och mäns preferenser, men att forskningen visat på att män och kvinnor vistas i offentliga miljöer på olika premisser. Wiklund (ibid.) pekar till exempel på att offentliga miljöer ofta är skapade av män och för män, där kvinnors erfarenheter inte tas hänsyn till i

lika stor grad. Att grönområden är planerade efter båda grupperns preferenser är därmed viktigt för att både kvinnor och män ska känna en tillhörighet med dem. Även om vi vet en del om kvinnors och mäns aktiviteter i grönområden, behandlar Haraldson (2012) och Wiklund (2016) vuxna (kvinnor och män) som två grupper, utan åtskillnad i ålder. Dessutom har tidigare studier avseende vistelse och upplevelser av grönområden haft ett fokus på grupper som barn, äldre, individer med funktionsnedsättning och individer med olika etniciteter (Emmelin et al, 2010; Lisberg Jensen & Ouis, 2014; Statens folkhälsoinstitut, 2009). Vad som till synes saknas är dock studier i ämnet med en kombination av ålder och genus. Därför behövs kunskap om unga vuxna kopplat till genus. Studien har inriktningen på åldersgruppen 20-35 år som också implicit representerar en stor målgrupp till vilken Göteborgs Stad riktar sig till i sina policydokument. Denna åldersgrupp ryms inom vad som kallas milleniegenerationen (födda 1982 - 1999) (Twenge & Campbell, 2008). Detta är en grupp som värdesätter hälsa och att ha en balans mellan arbete och fritid (ibid.; Myers & Sadaghiani, 2010) och då grönområden är viktiga för folkhälsa och livskvalitet finner vi det intressant att få fram deras upplevelser och aktiviteter i dessa områden.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med uppsatsen är att undersöka grönområden och dess planering ur ett genusperspektiv med fokus på unga vuxna.

Frågor vi vill besvara är:

- Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?
- Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?
- Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?

Studien är indelad i två delar där den ena delen undersöker vilka upplevelser kvinnor och män har i grönområden samt vilka aktiviteter de utför där. Den andra delen undersöker hur planerare tänker kring genusaspekten vid planering av grönområden.

Uppsatsen tar sin utgångspunkt inom ämnet kulturgeografi, med ansats i humanistisk och feministisk geografi då den berör grönytors utformning ur ett genusperspektiv och individers subjektiva uppfattningar om grönytor. Då genus och grönområden även knyter an till hållbarhetsfrågor såsom hållbara städer och jämställdhet är studien relevant även ur ett hållbarhetsperspektiv.

1.3 Avgränsningar

Göteborgs Stad genomgår idag en förtättningsprocess, där målet är att skapa starkare länkar mellan innerstaden och de omkringliggande områdena (Göteborgs Stad, u.å.a). Därtill har Göteborgs Stad antagit en Grönstrategi som syftar till att skapa grönytor nära människor i staden, samt att utforma ytorna efter grupperns olika preferenser och behov (Göteborgs Stad, 2014a). Studien avgränsar sig därmed rumsligt till Göteborg. Vidare avgränsar sig studien till

att studera Slottsskogen med anledning av att det är en stadspark som många invånare besöker, men även för att det är ett område som har många olika inslag av natur och aktiviteter. En åldersmässig avgränsning har även genomförts genom att undersöka kvinnor och män mellan åldrarna 20-35 år. I fortsättningen kommer vi benämna vår målgrupp som unga kvinnor och unga män, det vill säga vi går inte vidare in på en diskussion om milleniegenerationen.

1.4 Definition grönområde

Grönområden definieras som ett område i tätorter avsett för rekreation och friluftsliv (Encyklopedi, NE, u.å.a; Statens folkhälsoinstitut, 2009), vilket även är den definition vi arbetar efter. Rekreation avser möjlighet till vila och/eller fysisk aktivitet (Statens folkhälsoinstitut, 2009). Grönområden omfattas av allmänna parker, öppna gräsytor och andra träd- eller gräsbevuxna ytor (SCB, 2010). Därmed innefattar det inte villaträdgårdar eller gräsytor mellan trafikerade vägar (Statens folkhälsoinstitut, 2009). Grönområden innefattar således områden såsom parker och naturområden och är offentliga platser vilket innebär att de ska vara tillgängliga för allmänheten (Göteborgs Stad, 2014a).

1.5 Uppsatsens disposition

Efter detta introducerande kapitel över studiens problemformulering, syfte och forskningsfrågor följer en beskrivning av de nationella riktlinjer och styrdokument som anses relevanta för studien. Därefter introduceras det teoretiska ramverket i kapitel 3 som uppsatsen baseras på. I kapitel 4 följer uppsatsens metod där vi presenterar insamling och bearbetning av det empiriska materialet, följt av en diskussion över valda metoder. I uppsatsens femte kapitel presenteras de resultat som studien givit. I nästkommande kapitel analyseras och diskuteras dessa resultat, med anknytning till såväl teorikapitlet som de styrdokument som presenteras i uppsatsens andra kapitel. Slutligen presenteras uppsatsens slutsatser och reflektioner i kapitel 7, och förslag till framtida forskning inom ämnet.

2 Bakgrund

2.1 Inledning

I följande kapitel presenteras först de övergripande nationella målen avseende hållbarhet och jämställdhet kopplade till grönområden. Dessa bildar utgångspunkten för de styrdokument som Göteborgs Stad arbetar utifrån avseende planering för grönområden och genus: *Grönstrategi för en tät och grön stad* samt *Parker och Naturområden: Riktlinjer för jämställdhetsarbete* (utfärdade år 2014 av Park och Naturnämnden). Dessa dokument bedöms vara relevanta för studien och har därmed utgjort en del av arbetet. Dokumenten knyter senare an till analysen.

2.2 Nationella mål

I större tätorter sker en minskning av grönområden med anledning av exploatering och annan förändring i markanvändningen (SCB, 2010). Samtidigt är grönområden, som tidigare nämnts, viktiga platser för att vila upp sig och vara fysiskt aktiv, vilket även främjar folkhälsan (Statens folkhälsoinstitut, 2009). Att befolkningen har tillgång till grönområden med god kvalitet är därmed av vikt (Boverket, 2016). För att säkerställa tillgången till grönområden finns nationella mål att etablera program och strategier för grönstruktur för att kunna hantera frågan inom planering, byggande och förvaltning (Naturvårdsverket, 2015). En annan aspekt som lyfts fram i de nationella miljömålen är att utföra åtgärder för att ge stöd för jämställda offentliga miljöer (Boverket, 2016). Samtidigt finns ett nationellt jämställdhetsmål om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället (Regeringskansliet, 2016). Sammantaget leder detta till att grönområden är en hållbarhetsfråga sett flera ur olika perspektiv och det är därför viktigt att locka samtliga samhällsgrupper till grönområden. I den här uppsatsen lyfter vi fram jämställdhetsperspektivet och samhällsgruppen unga kvinnor och män.

2.3 Styrdokument Göteborgs Stad

2.3.1 *Grönstrategi för en tät och grön stad*

Göteborgs Stad ska söka skapa ”[...] en tät och grön stad där de offentliga platserna bidrar till ett rikt och hälsosamt stadsliv” (Göteborgs Stad, 2014a, s6). Då Göteborg genomgår en förtätningsprocess anses Grönstrategin viktig för att skapa offentliga rum (ibid.).

Grönstrategin identifierar sociala värden i det offentliga rummet – detta genom att rummen ska skapa trygghet, ge möjlighet för människor att mötas och känna tillhörighet. Parker och naturområden ska stärka stadens identitet, vilket bygger på såväl områdets karaktär som människors identitet. Tanken med parker och naturområden är vidare att frambringa neutrala mötesplatser med blandade funktioner inom dessa. Grönområden i staden ska vara tillgängliga för allmänheten och öka känslan av samhörighet. Attraktiva och varierade gröna offentliga rum ska främja möten människor emellan, vilket även anses öka integrationen i samhället (Göteborgs Stad, 2014a). Samtidigt anses en stor genomströmning av människor öka trygghetskänslan, och även minska konflikter och rädsla i samhället (Göteborgs Stad, 2014a).

För att grönområden ska möta kraven ovan krävs en spridning av dessa över staden för att tillgodose allmänhetens tillgänglighet i vardagen, och det anses även viktigt att skapa varierad grönsstruktur och sammanlänkade områden för att skapa ett flöde av gående (ibid.).

Grönområden ska vara gratis att använda och alla ska vara välkomna. Detta innebär att grupper ska kunna mötas över gränserna, och måste därför måste grönområden planeras med olika innehåll och aktiviteter (Göteborgs Stad, 2014a).

Allteftersom Göteborgs Stad växer innebär det att det är fler människor som ska vistas och trivas i de offentliga rummen (Göteborgs Stad, 2014a). I Grönstrategin diskuteras dock att olika grupper, såsom kvinnor och män, har olika syn på vad som är attraktiva områden och att planeringen därför måste söka få en spridning av olika grönytor över staden. Delaktighet i planeringen är därför av vikt.

Allmänheten ska kunna tillgodose sina rekreationsbehov och kvaliteten på områdena ska kvarstå trots högt tryck (Göteborgs Stad, 2014a). Det ska skapas varierad grönsstruktur för att områdena ska möjliggöra såväl fysisk aktivitet som lugn och återhämtning. Växtlighet och skötsel av områdena pekas ut som viktiga aspekter för att skapa attraktion, och odlingar i staden anses vara värdefulla mötesplatser. Detta breddar vad det offentliga rummet kan innehålla och erbjuda allmänheten (ibid.).

2.3.2 Parker och naturområden: riktlinjer för jämställdhetsarbete

För att integrera ett jämställdhetsarbete i parker och naturområden i Göteborg finns framtagna riktlinjer för att utveckla staden i en jämställd riktning (Göteborgs Stad, 2014b). Ett delmål till ovanstående jämställdhetsmål satt av regeringen är ”jämn fördelning av makt och inflytande: kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet” (Regeringskansliet, 2016). Grönområden ska planeras så att de har ett varierat innehåll och stadens gröna kopplingar ska stärkas (Göteborgs Stad, 2014b). Därtill ska grönområden utvecklas genom att de synliggörs, engagera medborgare i planeringen samt ständig skötsel då detta anses öka tryggheten i dessa områden (ibid.). Park- och Naturförvaltningen ansvarar för platsers fysiska förutsättningar, och om en park uppfattas jämställd eller inte beror dels på platsens utformning men även på sociala normer (ibid.). Då de fysiska förutsättningarna påverkar användandet av området kan även platsens utformning påverka de sociala normer som finns på platsen (Göteborgs Stad, 2014b).

Jämställdhetsarbetet ska ske kvantitativt och kvalitativt (Göteborgs Stad, 2014b). Det kvantitativa arbetet innebär att vid till exempel dialoger så ska könsfördelningen vara jämn, minst 40/60 procent mellan aktiva kvinnor och män, eller jämnare (ibid.). Det kvalitativa arbetet handlar om att uppmärksamma de strukturer som påverkar kvinnors respektive mäns möjlighet att påverka, detta genom att beakta normer, värderingar, attityder och ideal (Göteborgs Stad, 2014b).

I dokumentet lyfts även trygghetsskapande åtgärder, vilka kan vara att befolka platser genom att skapa attraktivt och varierat innehåll, tillhandahålla skötsel och underhåll av platser, förbättra belysning samt öka orienterbarhet och genomsiktighet (Göteborgs Stad, 2014b).

Detta då det främst är tomma platser och parker under kvällstid som upplevs vara mest otrygga (ibid.).

Konkret finns fyra framtagna utformningsprinciper som ska öka chanserna för en jämställd användning av grönområden. Den första principen handlar om att skapa multifunktionella, flexibla platser för att locka fler grupper och användare, med ett varierat innehåll. (Göteborgs Stad, 2014b). Den andra principen berör att platser ska ha god orienterbarhet till och inom platsen, vilket anses öka självsäkerheten hos individen på platsen och därmed öka upplevd trygghetskänsla. Att platser ska skapas som möjliggör för besökare att vara *on stage*, *off stage* och *back stage* är den tredje utformningsprincipen. Med *on stage* och *back stage* menas att besökarna är aktörer på en scen och att de kommunicerar och interagerar med varandra, men i olika bemärkning. (ibid.). Det förstnämnda innebär att individen är medveten om att en kan bli iakttagen (Göteborgs Stad, 2014b). Med det sistnämnda menas att vi kan dra oss undan och utföra aktiviteter, exempelvis som att träna utan publik (ibid.). *Off stage* är platser som är belägna bredvid scenen där individen åtar sig en åskådarroll (Göteborgs Stad, 2014b). Den sista principen är att utformningen av ett grönområde även ska undvika stereotypa normer av kvinnor och män för att minska risken att reproducera könsstereotyper, något som påverkar upplevelsen av stadsrummet. (ibid.). Exempel är att statyer ofta föreställer män som haft en maktposition i samhället och placeras centralt och framträdande i staden, samtidigt som kvinnostatyer ofta är nakna och placerade på mer undångömda platser (ibid.).

3 Teoretiskt ramverk

3.1 Inledning

Detta kapitel introducerar den teori som används i uppsatsen som en bakgrund till syftet och forskningsfrågorna. Först presenteras genusteori. Eftersom grönområden är en typ av offentligt rum behandlar vi därefter offentliga rum samt jämställd stadsplanering. Därpå presenteras tidigare forskning över kvinnors respektive mäns friluftsliv.

3.2 Genus och den feministiska geografin

Genusteori utgår från att skillnader mellan kvinnor och män är socialt konstruerade, det vill säga att det finns föreställningar och idéer om könen, något som förändras över tid och rum (Grönvold, 2009; Hirdman, 1998a; McDowell, 2018). Det finns sociala konstruktioner av kvinnligt och manligt, där mannen varit normen och kvinnan systematiskt har underordnats mannen (Hirdman, 1998a; Gil Solá, 2014). Kvinna/man och kvinnligt/manligt är en dikotomi som ofta kopplats samman med andra dikotomier, där vissa kategorier tilldelas lägre värde än andra (Larsson, 2006). Genusteori problematiserar dikotomin kvinnligt/manligt för att synliggöra varför kvinnor har ett lägre socialt värde, samt hur detta reproduceras (Hirdman, 1998b). Hirdman (1998b) identifierar att det är viktigt att se hur meningsskapande av detta sker, då det samtidigt innebär ett maktskapande, och genom att förstå hur detta sker så kan en undvika att bidra till att reproducera systemet.

Den feministiska geografin bygger på samma idé som genusteorin, att skillnader mellan kvinnor och män är socialt konstruerade (Couper, 2015). Det finns olika inriktningar inom den feministiska geografin, där den poststrukturalistiska feministiska geografin fokuserar på representationer och maktrelationer samt hur dessa skär genom plats och rum, för att undersöka på vilket sätt kön är en social konstruktion (ibid.).

3.3 Kvinnan, mannen och det offentliga rummet

Det offentliga rummet definieras som del av bebyggelsemiljö som är tillgänglig för allmänheten (Encyklopedi NE, uå.b; Grönvold, 2009). Exempel på sådana är gator, torg och parker (ibid.). Enligt Andersson-Ek (2009) är tillgång till stadens offentliga rum en rättighet och därför torde staden söka säkra tillgången till det dem för allmänheten. Det offentliga rummet ska upplevas vara öppet för alla, och för att skapa mötesplatser krävs tillgängliga och attraktiva offentliga rum (Friberg & Larsson, 2002).

Sociala konstruktioner av genus och platser samskapas genom globala och lokala processer och komplexiteten medför att människor har olika möjligheter att nyttja rummet (McDowell, 2018; Massey, 2013). Socialt konstruerade platser förändras över tid och rum, då de skapas genom ett antal olika sociala relationer och påverkas av till exempel attityder (McDowell, 2018). På liknande sätt identifierar Massey (2013) rum och plats som komplexa, mobila begrepp som (in)direkt är ihopbundna med sociala konstruktioner av genus. Ardener (1981) i

Forsberg, (2003) kopplar även samman sociala konstruktioner av genus och rum och pekar på hur olika rum får olika könsstämpel. Forsberg (2003) ger som exempel hur ett rum, i form av ett helt distrikt, kan bära en könsstämpel och präglas av en tydlig maskulinitet i form av att den framgångsrike företagaren i Gnosjö är en man med manliga attribut.

För att säkra tillgången till det offentliga rummet ska en kunna utföra en säker förflyttning dit, en ska ha fysisk tillgång till det samt att en ska ha tid och frihet att röra sig till rummet från hemmet (Andersson-Ek, 2009). Trots detta menar Andersson-Ek (2009) att det finns skillnader i rörelsefrihet mellan olika samhällsgrupper, såsom mellan kvinnor och män. Det offentliga rummet länkas till den produktiva sfären, där det betalda arbetet sker och där makten ligger, vilket traditionellt sett varit mannens ansvarsområde (Forsberg, 2003). Kvinnan kopplas till det privata rummet, en sfär som ofta är hemmets värld, som i sin tur är sammankopplat med den reproduktiva sfären och syftar till det obetalda arbetet (Friberg & Larsson, 2002, Larsson, 2006; Forsberg, 2003). Kvinnors rörelsefrihet påverkas således i de offentliga rummen just då de dubbelarbetar i större utsträckning än vad män gör och har större ansvar för hushåll och barn, som innebär att de ofta har mindre tid utanför arbetet och hemmet och därmed en bristande tillgång till det offentliga rummet (Andersson-Ek, 2009).

En annan aspekt är att kvinnor dessutom upplever en större otrygghet i offentliga miljöer än män, även om det statistiskt sett inte är främst kvinnor som utsätts i det offentliga (Andersson-Ek, 2009). Därtill har kvinnor lägre tillgång till bil än män, samtidigt som deras resmönster är mer komplexa och består av flera delstopp under en resa (kopplat till att de har större ansvar för hushåll och barn), vilket även gör kvinnor mer beroende av att vistas och röra sig i offentliga miljöer (ibid.).

Även aktiviteter har ett rumsligt sammanhang, då aktiviteter är kopplade till platser (Forsberg, 2003). Att planera offentliga rum såsom grönområden för både män och kvinnor är därför något som måste tas i beaktning då de fysiska strukturerna ska vara tillgängliga för båda könen (Larsson, 2006).

3.4 Jämställd stadsplanering

Den fysiska planeringen har ansetts vara könsneutral, detta trots en vetskap om att kvinnor och män lever vardagslivet på olika sätt (Grønvold, 2009; Friberg & Larsson, 2002). Att mannen setts vara normen i samhället har resulterat i att staden är utformad efter mannens behov, och då samhällsplaneringen historiskt dominerats av män är det främst mannens erfarenheter som inorporerats i stadens utformning (Gil Solá, 2014). Detta har kritiserats ur ett genusperspektiv, då detta osynliggör andra grupper genom att utgå från att alla medborgare är och gör lika, och för att eftersträva jämställd planering förespråkas ofta ett vardagslivsperspektiv (Gil Solá, 2014; Grønvold, 2009; Friberg & Larsson, 2002). Ett vardagslivsperspektiv innebär att vardagen är utgångspunkten, vilket ses i relation till den sociala och materiella omgivningen, där den bebyggda miljön ingår (Grønvold, 2009).

Att arbeta för en jämställd planering med lika goda förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla (såväl kvinnor som män) har visat sig vara svårt ur många aspekter. Forsberg (2003) identifierar planering som en sorts maktutövning som får konsekvenser för hur allmänheten lever sina liv, genom att forma den geografiska kontexten. Att kvinnor och män har olika erfarenheter behöver inkorporeras i planeringen, men Friberg & Larsson (2002) konstaterar att det är en trög process då det inte råder någon konsensus bland planerare hur detta ska tolkas eller ske i praktiken. Det har även visat sig finnas en avsaknad av kunskap och verktyg över hur detta ska kunna utföras (ibid.; Larsson, 2006).

Det är vanligt att ett genusperspektiv utgår från behov, där det finns en tanke om att kvinnors och mäns behov skiljer sig från varandra (Larsson, 2006). Enligt Larsson (2006) är det dock viktigt att diskutera kvinnors och mäns erfarenheter snarare än behov, eftersom själva ordet 'behov' befäster könsrollerna. Detta gör att skillnaderna mellan könsroller befästs och omöjliggör en utveckling. Därför menar Larsson (2006) att erfarenheter är ett mer dynamiskt begrepp som inte knyts till kön och därför bör användas i planeringsarbetet. Det dynamiska ligger i att erfarenheter är något som relaterar till händelser över tid medans behov har en antydning till att vara statiskt, det vill säga när planerare arbetar utifrån behov, arbetar de utifrån att behoven är desamma nu som i framtiden. Vidare menar Larsson att genusmönster förändras över tid då det är ett socialt fenomen, och därför är genus "ett dynamiskt begrepp som inte bör kopplas ihop med termer som kvinnligt, manligt, behov eller biologiska egenskaper." (2006, s. 33).

3.5 Friluftsliv

Lisberg Jensen & Ouis (2014) tar upp begreppet friluftsvanor, som innebär hur en förhåller sig till att vistas i naturen, vad en gör, och hur en formulerar tankar kring detta. Friluftsvanor utgörs av tre delar: arena - platsen där friluftslivet utövas, praktiker - vad en gör i friluftslivet samt meningsinnehåll - underliggande tankar, känslor och föreställningar över naturen men även skäl och upplevelser en hänvisar till för att vara ute i naturen. Lisberg Jensen & Ouis (2014) menar att den vanligaste formen av friluftsliv idag är det som många gör utan att reflektera över det som just friluftsliv, det vill säga aktiviteter som inte är materiellt krävande, såsom nöjespromenader, bada eller cykla. Att nyttja grönområden är således en del av en persons friluftsliv.

Det finns en stor övertygelse om att friluftslivet kan bevara och upprätthålla människors hälsa (Lisberg Jensen & Ouis, 2014; Statens folkhälsoinstitut, 2009). Samtidigt finns det tidigare forskning som visar på att människan blir trött och utmattad av konstanta intryck från den moderna, urbana miljön, och då kan naturmiljöer inom denna miljö utgöra platser för att tillåta människan att återhämta sig (Lisberg Jensen & Ouis, 2014, med stöd från Kaplan & Kaplan, 1989). Kulturella normer styr vad som uppfattas vara en sådan välgörande miljö (Lisberg Jensen & Ouis, 2014). För att friluftslivet ska kunna upprätthålla människors hälsa är det därför av vikt att få alla samhällsgrupper ut i friluftslivet (Lisberg Jensen & Ouis, 2014). Detta gäller således grupper såsom kvinnor och män, och då de har olika utsatthet i det

offentliga rummet, och deras friluftsliv ser olika ut, är det viktiga aspekter att ta hänsyn till ur ett planeringsperspektiv (jfr Andersson-Ek, 2009; Friberg & Larsson, 2002).

3.6 Kvinnors och mäns friluftsliv

Olika grupper kan ha olika preferenser över vad som bör finnas i grönområden. När stadsplaneringen utformar dessa, blir det en fråga om vilka en vill locka till grönområdena, och vilka aktiviteter som en vill uppmuntra (Lisberg Jensen & Ouis, 2014). En stad utgör en komplex social miljö, som gör det viktigt att veta invånares behov och preferenser för att möjliggöra friluftsliv för alla (ibid.). Kvinnor och män är två grupper som påvisar skillnader i hur de utövar sitt friluftsliv (Lisberg Jensen & Ouis, 2014; Haraldson, 2012; Emmelin et al, 2010). Detta då platser men även friluftaktiviteter kan vara genuskodade, och att det här styr människors friluftsvanor till viss del, men Emmelin et al (2010) menar att dessa genuskodningar inte är lika uttalade i det moderna samhället.

Hur kvinnor respektive män använder det offentliga rummet till att utföra friluftaktiviteter bestäms i hög grad av de sociala faktorer som generellt definierar hur grupperna ska bete sig, vad de förväntas göra och var de bör befinna sig (Emmelin et al, 2010) - det vill säga aktiviteterna kan anses vara socialt konstruerade (jfr Larsson, 2006). Därmed finns det vissa skillnader i vilka aktiviteter som grupperna gör i det offentliga rummet, där män tenderar att kopplas till mer fysiska aktiviteter (Emmelin et al, 2010; Haraldson, 2012). Att kvinnor och män utför olika aktiviteter kan förklaras av att vissa aktiviteter uppfattas vara maskulina, då de av tradition ansetts vara det (Christensen, Williams & Clark, 1986; Hartman & Cordell 1989; Roggenbuck & Lucas, 1987). Män är mer aktiva i aktiviteter som jogging och köra motorbåt medan kvinnor i större utsträckning utför aktiviteter som ridning eller att solbada (Haraldson, 2012). Haraldson finner även skiljaktigheter i vad som uppfattas vara viktigt. Kvinnor är mer aktiva än män avseende aktiviteter såsom nöjes- och motionspromenad, promenera med hund, arbeta i trädgården och se på växter (ibid.). Kvinnor är således generellt mer aktiva än män avseende de aktiviteter som oftast utförs i grönområden, som nöjes- och motionspromenader (Fredman, Karlsson, Romild & Sandell, 2008).

Haraldson (2012) betonar i sin studie att kvinnor anser att tiden är det största hindret för olika typer av aktiviteter. Teorier kopplat till detta är Greens, Hebrons, & Woodward's (1995) samt Mannings (1999) som menar att fenomenet *fritid* är mer passande för män än för kvinnor med bakgrund i att kvinnor har större familjeansvar. Detta innebär att kvinnor ofta har mindre tid för fritidsaktiviteter, alltså aktiviteter utanför lönearbetet och hushållet, och att skillnaden mellan just fritid och arbete passar sämre för kvinnor kopplat till deras könsroll som vårdare (Green et al, 1995). Enligt Haraldson (2012) utför kvinnor i större utsträckning än män sociala aktiviteter och finner även i sin undersökning att kvinnor i större utsträckning tycker att det är positivt med iordningsställda ytor, bullerfria områden samt informationsskyltar och leder. Haraldson (2012) menar att detta kan bero på att kvinnor oftare är ute med barn, och att ovanstående kan skapa en i högre grad upplevd trygg miljö. På samma sätt verkar män finna det mer positivt att kunna vistas utomhus utan att se andra besökare eller bebyggelse (ibid.). Enligt Shamir & Ruskin (1993, i Haraldson, 2012) föredrar kvinnor estetik, kamratskap och

avkoppling samtidigt som män föredrar konkurrens, fysisk förändring och spänning avseende val av aktiviteter. I en studie av Blomdahl (1987 i Haraldson, 2012) om högstadieungdomar framkom liknande resultat, nämligen att tjejer ville umgås, njuta av livet, drömma sig bort och pojkar föredrog idrott, motorer, och även Pedersen (1999 i Haraldson, 2012) har dragit samma slutsats. Med stöd av Pedersen (1999) menar även Haraldson (2012) att i diskussioner om friluftsliv är det främst män som gör sina röster hörda.

En aspekt som ofta kopplas till grönområden och kvinnors vistelse i dessa miljöer är att kvinnors upplevda trygghet är lägre än mäns, vilket kvinnor ofta hanterar genom att anta olika strategier som att välja andra vägar i grönområdet, vistas där på andra tider, men även genom klädval (Wesely & Gaarder, 2004). Det kan bidra till att kvinnor undviker att vistas i grönområden (Lisberg Jensen & Ouis, 2014). Emmelin et al (2010) trycker därför på behovet av att inkorporera kvinnors upplevda otrygghet i planering av grönområden, för att möjliggöra för alla grupper att vistas i desamma och utöva friluftsliv på lika villkor.

3.7 Sammanfattning

Att studera grupperna kvinnor och män i grönområden är viktigt, då det offentliga rummet traditionellt sett har varit kopplat till mannen, och det privata rummet till kvinnan. Ovanstående teoretiska ramverk visar på att grupperna utnyttjar grönområden olika. Kvinnor utför aktiviteter med en social aspekt i högre grad, medan män i större utsträckning ägnar sig åt fysiska aktiviteter, kopplat till någon form av utrustning. Kvinnor är även oftare tillsammans med barn i grönområden. En annan aspekt som påverkar gruppernas användning av grönområden är tryggheten på platserna där kvinnor upplever grönområden mindre trygga än vad män gör. Med utgångspunkt i ovanstående undersöker vår studie på vilket sätt unga kvinnor och män upplever samma plats och vilka aktiviteter grupperna utför i grönområden utifrån ett genusperspektiv.

För att grönområden ska planeras för att vara jämställt och en plats för alla bör genusfrågan integreras i planeringen. Det har dock visat sig finnas svårigheter med detta då det saknas kunskap och verktyg till hur planerare arbetar med genusfrågorna kring utformningen av grönområden. Studien vill därför även undersöka hur planerare tänker kring aspekter av kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden och hur det överensstämmer med kvinnor och mäns upplevelser och de aktiviteter de utför.

4 Metod

4.1 Inledning

I följande metodkapitel presenteras först en områdesbeskrivning och vårt val av kombinerad kvantitativ och kvalitativ metod. Därefter följer en beskrivning av de olika valda metoderna samt hur det empiriska materialet insamlades och bearbetades. För att skapa en översiktlig bild över upplevelser och aktiviteter i Slottsskogen genomfördes en kortare enkätundersökning samt observationer. Därefter genomfördes respondentintervjuer med boenden i Göteborg, som gick in på ett djupare plan. Även informantintervjuer med planerare från Park- och Naturförvaltningen har genomförts. Sist följer en metodreflektion över valda och alternativa metoder.

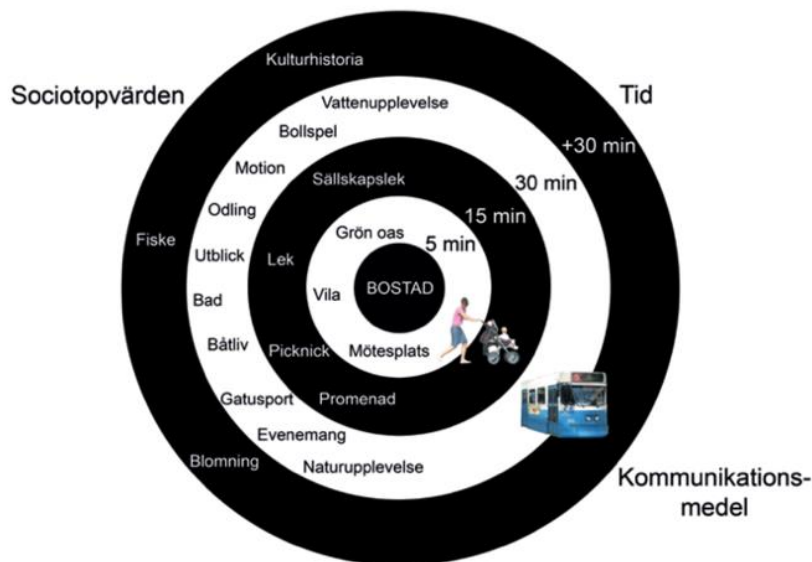
4.2 Områdesbeskrivning

Det grönområde som vår studie omfattar är Slottsskogen i centrala Göteborg, ett område som är stadens mest besökta park (Göteborgs Stad, 2017). Parken används för nöjen och vardagsliv, motionsträning men även för stora evenemang (ibid.).

Figur 1 Karta över Slottsskogen, med markeringar i röda siffror över de platser studien baseras på. Källa: Göteborgs Stad, uå.b.

Slottsskogen är en stadspark, och valdes baserat på att det är ett grönområde där många aktiviteter kan utövas och är i detta fallet en välkänd stadspark som många i Göteborg nyttjar. Vidare är området valt utifrån Göteborgs Stads sociotopvärdeskartering, där grönområden delas in i olika kategorier beroende på deras sociotopvärden (Göteborgs Stad, 2014a): bostadsnära parker och naturområde, stadsdelspark, stadspark samt större natur- och rekreationsområde. Slottsskogen är kategoriserat som en stadspark, som innebär att det bör vara tillgängligt inom ungefär 30 minuter, där de sociotopvärden som bör finnas är de som finns i den näst yttersta ringen i figur 2. Värden som bör finnas i en stadspark är vattenupplevelse, bollspel, motion, odling, utblick, bad, båtliv, gatusport, evenemang och naturupplevelse. Sociotopvärden innefattar således användning och upplevelse av gröna miljöer och anger de aktiviteter som är möjliga att utföra samt möjliga upplevelser inom respektive cirkel (Göteborgs Stad, 2014a).

Figur 2 Sociotopvärden ur Göteborgs Stads Grönstrategi. Källa: Göteborgs Stad (2014a).

4.3 Forskningsstrategi och design

För att besvara syftet och forskningsfrågorna om hur unga kvinnor respektive män upplever grönområden, hur deras aktivitetsmönster ser ut i grönområden samt hur planerare arbetar med gruppernas aktiviteter och upplevelser i grönområden, användes såväl en kvantitativ som kvalitativ ansats, det vill säga *mixed methods* (Creswell, 1994). Den kvantitativa ansatsen tog sin form genom en enkätundersökning som genomfördes på olika platser i Slottsskogen (Esaiasson et al, 2017). Detta möjliggjorde att fånga besökarnas spontana upplevelser av platsen, och uppgifter om hur området utnyttjades, det vill säga deras aktiviteter. Dessa svar har sedan behandlats med deskriptiv statistik. Den kvalitativa ansatsen bestod dels av observationer över vilka aktiviteter som utfördes på olika platser i området. Även respondentintervjuer genomfördes med boende i Göteborg där bilder på nio platser i

Slottsskogen visades, vilket gav oss möjlighet att gå på djupet i ämnet (Esaiasson et al, 2017). Därtill genomfördes informantintervjuer med planerare från Park- och Naturförvaltningen. Enkätundersökningen respektive observationerna gav en överskådlig bild över upplevelser och aktiviteter i Slottsskogen, samtidigt som intervjuerna gav djupare svar, men som inte möjliggjorde att vi fångade upplevelser på plats. Sammantaget triangulerades materialet (Stake, 1995) genom att de valda metoderna fångade olika perspektiv. Tabell 1 visar en översikt av metoderna i relation till våra forskningsfrågor.

Tabell 1 Översikt av metod i relation till forskningsfrågor

Forskningsfråga	Metod	Utformning
Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?	Enkätundersökning Intervjuer	Enkät med 12 frågor utdelades på plats i Slottsskogen vid två olika tillfällen: 19 april och 21 april 2018. Totalt bearbetades 44 enkäter. Intervjuer med fyra kvinnor respektive fyra män. Genomförda 20 - 26 april 2018.
Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?	Enkätundersökning, Intervjuer Observationer	Enkät och intervjuer, se ovan. Observationer vid två olika tillfällen: 19 april omfattande 90 minuter samt 20 april omfattande 60 minuter.
Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?	Intervjuer	Intervjuer med två anställda på Park- och Naturförvaltningen: 13 april och 20 april 2018.

4.4 Enkätundersökning

En enkätundersökning utfördes för att få en översiktlig bild över upplevelser och aktiviteter i Slottsskogen (se bilaga 1). En fördel med enkätundersökningen var att den nådde en större grupp av människor samt individer som annars inte kunnat göra sin röst hörd (Larsson & Jalakas, 2008). Vidare utgjorde enkätundersökningen ett komplement till respondentintervjuerna och observationerna om hur individer upplever och använder Slottsskogen som grönområde.

4.4.1 Insamling av material

Enkäten bestod av 12 frågor, vilka baserades på tidigare forskning (främst Emmelin et al, 2010; Haraldson, 2012; Lisberg Jensen & Ouis, 2014). Frågorna berörde de aktiviteter de svarande utför i området Slottsskogen, samt upplevelser avseende bland annat trygghet och växtlighet. Enkäten distribuerades på olika platser inom området (se markeringar 1, 2, 3, 5, 6 samt 7 i figur 1) vid två tillfällen, 20 respektive 22 april. Valet av platserna baserade sig på två aspekter: dels där många besökare vistades, dels där många olika aktiviteter utfördes. Enkäten delades främst ut till de som vi uppskattade tillhöra gruppen unga vuxna som studien

riktat in sig på. De olika platserna var i stor utsträckning samma platser som bilderna till respondentintervjuerna illustrerar (se karta ovanför, figur 1). Att genomföra enkäten på olika platser inom området var fördelaktigt då chansen att fånga individer som upplever och utför olika aktiviteter ökade, vilket i sin tur gav en större överblickbarhet till hur området användes. Enkäter delades dock inte ut till individer som sprang eller cyklade för att inte störa deras aktivitetsutövande.

4.4.2 Bearbetning av material

Totalt samlades 60 enkäter in, varav 44 var inom vårt valda åldersspann (20 kvinnor respektive 24 män). Övriga enkäter togs därmed bort och därefter lades rådatan från de 44 enkäterna in i Excel. Enkätundersökningen bearbetades för att få fram deskriptiv statistik. Utifrån rådatan beräknades andelar, där procenten avrundades utan decimal. En del av enkäten var utformad så att de svarande ombads skatta till exempel trygghet, växtlighet etc. på en skala mellan 1-5. Svaren hanterades så att de som svarat 1-2 avseende upplevd trygghet kodades som att känna sig otrygga. De som svarat 4-5 på tilltalande växtlighet kodades uppskatta växtligheten.

4.5 Observationer

För att se vilka aktiviteter unga kvinnor och män utför på olika platser i Slottsskogen tillämpades observationer vilket belyste fenomenet ytterligare och gav en rikare översiktlig bild. Samma grönområde användes för att kunna dra slutsatser och kopplingar mellan observationerna och intervjuerna, dock tog observationerna plats på tre ställen; plats 1, 3 samt 7 (se figur 1). Platserna för observationer valdes utifrån där flest besökare vistades, för att därmed få en så översiktlig bild som möjligt över vilka aktiviteter som utfördes i grönområdet. Metoden är fördelaktig då vi själva iakttog vad unga kvinnor respektive män gjorde på dessa platser i grönområdet och behövde inte förlita oss på andra parter och deras återberättelser (Esaiasson et al, 2017). Observationer ansågs vara ett bra komplement till intervjuer för att se vilka aktiviteter som faktiskt utfördes.

4.5.1 Insamling av material

Observationerna genomfördes under två tillfällen på tre olika platser i Slottsskogen. Det första tillfället var en torsdag 19 april mellan klockan 14.30-16.00. Väderförhållanden var till en början molnigt och cirka 13 grader, och övergick sedan till sol och någon grad varmare. Nästa observationstillfälle var fredagen den 20 april mellan klockan 13:00-14:00 då vädret var soligt och cirka 18 grader. Upplägget utformades genom att anteckna när på dagen individerna befann sig i området, kön, vad de gjorde, om de vistades i grupp eller inte samt storleken på den eventuella gruppen. Då studien inriktade sig på unga vuxna fokuserade observationerna endast på de som vi uppskattade tillhöra denna ålderskategori.

4.5.2 Bearbetning av material

Efter att observationerna utförts sammanställdes anteckningarna i ett dokument. Observationerna delades upp i kategorierna kön, aktivitet och om aktiviteten utförts i grupp samt kommentarer till observationerna (jfr Emmelin et al, 2010; Haraldson, 2012). Sedan

analyserades hur detta kunde kopplas till de genusteorierna som står som grund för uppsatsen. Då platserna där observationerna genomfördes gestaltar samma typ av yta ”Öppen yta”, med fritt respektive tydligt ändamål (se avsnitt 4.6.1) presenteras resultatet från de två platserna tillsammans.

4.6 Respondentintervjuer

Respondentintervjuer med unga kvinnor och unga män i Göteborg genomfördes för att undersöka deras tankar kring upplevelser och aktiviteter på olika platser i grönområdet Slottsskogen. Här stod därmed individen och dess tankar i fokus (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, Wängnerud, 2017) vilket gav en mer djupgående bild över upplevelser och aktiviteter, jämfört med enkätundersökningen och observationerna.

4.6.1 *Insamling av material*

Intervjuerna som genomfördes följde en semistruktur, vilket innebar att vi hade en intervjuguide med ett antal frågeteman som utgjorde grunden till frågorna (jfr. Esaiasson et al, 2017). Intervjuerna utformades utifrån följande frågeteman: generellt om individen och hans användning av grönområden, upplevelser och aktiviteter i relation till platser som visades i bildform under intervjun, och sist en jämförelse av platserna (se bilaga 2). Frågorna formulerades baserat på befintlig teori inom ämnet, men även på de styrdokument som presenteras i uppsatsens andra kapitel. För att genomföra intervjuerna med större tydlighet fotograferades, som ovan nämnt, nio platser i Slottsskogen i centrala Göteborg som representation. Eftersom att olika typer av ytor kan upplevas och användas till olika aktiviteter (tex Lisberg Jensen & Ouis, 2014), valde vi att dela in platserna i följande kategorier: “Öppen yta med fritt ändamål”, “Öppen yta med tydliga ändamål”, “Pauser i rummet” samt “Yta med färre ingrepp”. Inom varje kategori visades två respektive tre bilder. Platserna numrerades och respondenterna ombads att prata om platserna utifrån numreringarna, utan kännedom om vår kategorisering av dem. Genom att använda sig av platser som representerade delar av grönområdet, fångade intervjuerna respondenternas upplevelser och vilka aktiviteter de utför och som de anser kunna utföra på platserna. Att använda sig av bilder för den här typen av studier är ett förekommande tillvägagångssätt för att studera immateriella värden (Hansen, 2016) och kan användas även för vårt ändamål. Eftersom olika delar av ett grönområde även kan ha olika design och funktion, var det viktigt att vi visade respondenterna vilka delar av Slottsskogen vi ställde frågor kring för att få en så bra överensstämmelse som möjligt mellan våra frågor och respondenternas svar. Innan intervjuerna genomfördes en testintervju med bilder med två kurskollegor. Därefter justerades frågor och bilder för att bättre fånga det studien ämnade undersöka.

Respondentintervjuerna baserades på ett snöbollsurval (Bryman, 2012). Detta tog sin form genom att i första steget fråga bekanta som i sin tur gav nästa respondent. Eftersom det första urvalet av respondenter utgjordes av bekanta intervjuade vi varandras kontakter. Detta då det fanns en risk för att information utelämnades i intervjun då bekantskapen gjorde att det kändes obekvämt att fråga om saker som kunde ses som självklara individerna emellan, samt att sättet att uttrycka sig på kunnat bli för ”internt”. Eftersom snöbollsurval var oberoende av

om respondenterna är besökare av grönområden eller inte, ledde detta till att respondenterna var såväl de som ofta besöker Slottsskogen men även de som besöker området mer sällan.

Åtta respondentintervjuer med en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom åldersspannet utfördes. Initialt var tanken att intervjua 10 respondenter med jämn fördelning mellan kvinnor och män. Under uppsatsens gång ställde emellertid två respondenter in. Intervjuerna genomfördes 20, 24 respektive 26 april. Intervjuerna tog mellan 30 - 50 minuter och genomfördes i grupprum på universitet eller på caféer, på den plats respondenten fann det lättast att ta sig till. Tabell 2 visar respondenterna vi intervjuat.

Tabell 2 Översikt av respondenterna

Respondent	Kön	Ålder	Sysselsättning	Intervjulängd
"Saga"	Kvinna	26	Student: arkitekt	33 minuter
"Agnes"	Kvinna	22	Student: personalvetare	41 minuter
"Emma"	Kvinna	30	Student: humanekologi	51 minuter
"Linda"	Kvinna	24	Student: arkitekt	43 minuter
"Mattias"	Man	27	Yrkesverksam: teknisk support	51 minuter
"Björn"	Man	26	Student: ekonomi	30 minuter
"Andreas"	Man	35	Student: konst	32 minuter
"Martin"	Man	25	Student: konstsmykke	35 minuter

Intervjuerna spelades in med respondenternas godkännande och de garanterades konfidentialitet. Därför har fiktiva namn tilldelats respektive respondent.

4.6.2 Bearbetning av material

Direkt efter intervjun skrevs tankar om intervjun ner och en analysprocess började därmed redan då och underlättade för de senare stegen i analysstadiet (Merriam, 2015). Därefter transkriberades intervjuerna i sin helhet. Då intervjuerna genomfördes enskilt av en av oss, transkriberade vi varandras intervjuer för att få en möjlighet att sätta oss in i allt material. Därefter gjordes en första genomläsning av det transkriberade materialet och analysen av intervjuerna fortsatte därmed. Ett första steg i analysen var att sammanställa det transkriberade materialet, utifrån kvinnor och män, i olika tabeller där vi summerade svaren från respektive grupp. Svaren sammanställdes sedan i olika grupper, där de svar som var synonyma med varandra sattes i samma grupp. Därefter sökte vi klassificera svaren i olika kategorier som namngavs dels utifrån litteraturen (trygghet och estetik), och dels utifrån egna namngivna kategorier (attraktivitet och funktionalitet). Detta utgjorde sedan underlaget för analysen, där vi jämförde de två grupperna med varandra. Här sökte vi efter mönster och skapade kategorier i relation till teorin. Vissa kategorier gick inte att knyta till tidigare studier men hade anknytning till syftet och därför skapades nya kategorier. Delar vi sökte efter var dels trygghet och estetisk upplevelse eftersom det enligt litteraturen skiljer avseende kvinnor och män. Vi sökte även efter de aktiviteter respondenterna uppgav sig utföra på platserna, utifrån social respektive individuell aspekt samt aktiviteter kopplade till rörelse och utrustning

då även detta skiljer sig avseende kvinnor och män enligt litteraturen (tex Haraldson, 2012). Sedan fann vi ytterligare kategorier såsom attraktion och funktionalitet.

4.7 Informantintervjuer

För att undersöka hur planerare beaktar kvinnors och mäns aktiviteter respektive upplevelser av grönområden genomfördes två informantintervjuer med anställda på Park- och Naturförvaltningen i Göteborg (jfr Esaiasson et al, 2017). Park och Naturförvaltningens uppdrag är att delta i stadsplanering och utveckla samt förvalta stadens naturmiljöer (Göteborgs Stad, uå.a). Informantintervjuerna utgick från de anställdas utsaga avseende jämställdhetsarbete i grönområden (jfr Esaiasson et al, 2017).

4.7.1 Insamling av material

Informantintervjuerna genomfördes med Maja Moberg, landskapsarkitekt som arbetar med planering av gröna miljöer i ett tidigt skede på Park- och Naturförvaltningen, samt Petra Wernersson, landskapsarkitekt och projektledare som arbetar med grönområdets gestaltning. Båda är anställda på samma förvaltning. Intervjuerna utgjorde en del av det informativa avsnittet i studien. Första kontakten togs med Moberg som vi intervjuade den 13 april 2018. Då vi även ville intervjua någon som arbetade med gestaltning av grönområden rekommenderade Moberg en intervju med Wernersson, och en intervju med Wernersson genomfördes 20 april 2018.

Tabell 3 Översikt av informantintervjuerna

Informant	Befattning	Datum & intervjulängd
Maja Moberg	Landskapsarkitekt	13 april 2018, 50 minuter
Petra Wernersson	Landskapsarkitekt & Projektledare	20 april 2018, 60 minuter

Även dessa intervjuer följde en semistruktur (jfr. Esaiasson et al, 2017). Strukturen möjliggjorde att vi kunde fånga relevanta aspekter, samtidigt som intervjun kunde ta sin form under själva intervjun, genom att vi kunde komma med nya infallsvinklar och tankar som inte de initiala frågorna täckte (ibid.). Vi kunde dessutom styra så att den mest relevanta informationen kopplat till studien samlades in och gav oss även möjlighet att ställa följdfrågor. Detta resulterade i en större fördjupning i ämnet (Esaiasson et al, 2017). Att genomföra två intervjuer med Park- och Naturförvaltningen var ett sätt att triangulera informationen, det vill säga att vi ville ha mer än en persons perspektiv på ämnet (ibid.). Intervjuguiden (se bilaga 2) strukturerades utifrån informantens bakgrund, planering av grönområden, riktlinjer för jämställdhetsarbete samt genus och grönområden. Intervjuerna tog 50 respektive 60 minuter. Intervjuerna spelades in med intervjupersonernas godkännande och konfidentialitet erbjöds, vilket avböjdes, se tabell 3.

4.7.2 Bearbetning av material

Intervjuerna transkriberades sedan i sin helhet och skickades till respektive informant för att ge dem möjlighet att reagera på eventuella felaktigheter. Därefter gjordes en första genomläsning av det transkriberade materialet och därmed påbörjades en analys av

intervjuerna. I praktiken innebar det att vi gick in på formuleringar i dokumenten som berörde genusaspekter kopplade till planering och aktiviteter som därefter jämfördes med uttalanden (som berörde dessa aspekter) från våra informanter. Samma jämförelseprocedur gjordes även i relation till respondenternas uttalanden och resultaten av enkätundersökningen och observationerna.

4.8 Metodreflektion

Studien använde sig som tidigare nämnt av *mixed methods*. Fördelen med att använda sig av olika metoder är att vi därmed fick en rikare bild, där respektive metod utgjorde varsin pusselbit (Bryman, Becker & Sempik, 2008). Om till exempel endast informantintervjuer eller enbart respondentintervjuer genomförts hade vi riskerat att få en ensidig bild. Genom att kombinera dessa båda med observationer och enkäter ökade chanserna att fånga data som var i närmare överensstämmelse med hur det ser ut i verkligheten. Vi kunde därmed även analysera huruvida metoderna överensstämde med varandra resultatmässigt. Värt att tänka på är att alla kanske inte har svarat på alla enkätfrågor eller intervjufrågor fullt ”sanningsenligt”, och detta är något som bör tas i beaktning. Genom att individerna själva fick besvara enkäten (det vill säga vi fyllde inte i enkäterna åt dem) ökade dock chansen att individerna svarade mer ”sanningsenligt” då anonymiteten ökade. Även i intervjusituationen tog vi i beaktning att ämnet kunde upplevas som känsligt med mindre uppriktiga svar som följd (Baxter och Eyles 1997) och gjorde vårt bästa för att bemöta respondenten på ett mjukt, icke dömande sätt med avsikten att inge tillit. För att ur ett planeringsperspektiv få in aktiviteter kopplade till genus rekommenderade Wernersson en intervju med en anställd på Idrotts- och föreningsförvaltningen. Dock var denna person föräldraledig, och det fanns ingen annan som hade möjlighet att bli intervjuad.

För att öka reliabiliteten triangulerades metoden (Stake, 1995) enligt ovan med flera informationskällor. Ur ett informationsperspektiv minskade detta risken för att resultatet skulle bli subjektivt baserat på endast ett fåtal personers åsikter, och istället gavs möjlighet att analysera flera representanter för ämnet i fråga. Ur ett metodperspektiv var det önskvärt då våra kvalitativa metoder genererade en mer djupgående analys som kompletterades med den kvantitativa metoden. Detta skapade tillsammans ett bredare underlag till analys.

Det fanns dock nackdelar med de olika delmetoderna i studien. Vid respondentintervjuerna där bilderna uppvisades, kunde det till exempel vara svårt för respondenten att beskriva en upplevelse utifrån endast bilder. En annan nackdel med tillvägagångssättet var att urvalet av analysenheter baserades på snöbollsurval, och respondenterna kunde ha liknande åsikter då de rörde sig i samma kretsar. Dessutom var samtliga, med ett undantag, i intervjugruppen studenter. Det är svårt att bedöma huruvida detta har påverkat utfallet, då vi inte har någon jämförelsegrupp, men detta kan ha haft implikationer för resultatet. Dessutom hade respondenterna enligt uppgift skilda nationaliteter, dock låg eventuella kulturella skillnader utanför ramen av denna uppsats. Resultaten kan bidra till att visa trender och tendenser och ge underlag för vidare studier i ämnet.

Avseende enkätundersökningen så fångade den inte alla typer av aktivitetsutövare, då vi inte närmade oss individer som var ute och sprang eller cyklade, vilket innebär att resultatet kan ha påverkats och därmed är något som bör beaktas. Vidare var inte antalet insamlade enkäter stort och därför kunde vi inte testa om resultatet från enkätundersökningen var representativt för populationen unga kvinnor och män (Crawford, 1996 i Jansdotter & Svensson, 2002). Detta innebar att resultatet från enkätundersökningen behandlats via deskriptiv statistik och snarare bör ses som ett komplement till andra metoder i studien. Svårigheter med observation som metod var att vi inte kunde uttala oss gällande människors intentioner med sina handlingar, inte heller om olika tolkningar och känslor hos individerna i olika situationer. De här svårigheterna kompenenserade vi dock med hjälp av respondentintervjuerna. Vi hade kunnat utöka antal observationer till fler platser, dock bedömde vi att de flesta aktiviteter pågick vid de ytor som vi klassat som "Öppna ytor".

Ytterligare en risk som kan ha påverkat utfallet var att vi i respondent- respektive informantintervjuerna omedvetet kan ha styrt deras svar alltför mycket, det vill säga den så kallade intervjuareffekten (Esaiasson et al, 2017). Genom att vi antog ett öppet förhållningssätt till insamlingen av data minskade dock den risken. För att stärka studiens trovärdighet har vi även varit noggranna och systematiska i bearbetningen av det empiriska materialet (Esaiasson et al, 2017). Avsikten med resultaten från denna studie har inte varit att de ska generaliseras till en population då det är i huvudsak en kvalitativ studie (Alvesson och Deetz, 2000). Genom att vara transparenta i vårt metodval, torde dock en studie som utformas på ett liknande sätt komma fram till ett liknande resultat.

En utmaning har varit att översätta svaren till de olika kategorier vi valt i resultatdelen. Genom att till exempel ställa frågor om trivsel i området "översattes" svaret till en indikation på att platsen var attraktiv. Därtill har vi i observationerna gjort antaganden om vilken ålders- och könstillhörighet respektive person som vistades i området hade. Kön har definierats binärt som kvinna respektive man. Detta gjordes för att kunna besvara våra frågeställningar, som berör kvinnors respektive mäns upplevelser och aktiviteter, dock kan detta bidra till en exkludering då det finns fler könstillhörigheter.

Då studien inriktar sig på gruppen unga vuxna är det även viktigt att beakta att det är just denna grupp som studien kan uttala sig om. Det måste även beaktas att vi enbart har ett fåtal representanter från respektive grupp (unga kvinnor och män) vilket innebär att vi endast kan göra en begränsad analytisk generaliserbarhet (Denscombe, 2014). Resultaten är därför inte att betrakta som absoluta, utan behöver bekräftelse från ytterligare forskning (ibid.). Metodtrianguleringen har varit ett sätt att öka trovärdigheten. En alternativ metod hade kunnat vara en längre enkätundersökning med ett större urval vilket hade kunnat möjliggöra en jämförelse mellan till exempel olika åldersgrupper. Dock kan inte en enkätundersökning gå på djupet över varför eller hur något upplevs vilket vår metod möjliggör. Ytterligare en alternativ metod hade kunnat vara att genomföra fokusgrupper, med intervjuaren som moderator för att få en diskussion mellan individer som kan lyfta nya tankar och idéer kring ämnet och där respondenterna har möjlighet att bygga på varandras åsikter (Balogun, Huff & Johnson, 2003). Nackdelar kan vara att informationen inte blir på samma djup som vid en sedvanlig

intervju och att någons åsikter tillåts dominera (ibid.) Det kan också vara svårt att rent praktiskt hitta gemensamma tider.

Dessutom bör förklaras att informantintervjuerna vid det tillfälle då de genomfördes inte hade ett specifikt fokus på unga kvinnor och män, eftersom vi ville få en helhetsbild av planeringen ur ett genusperspektiv. Även om frågeställningarna inte tydligt visar på ett fokus på grupperna unga kvinnor och män, så var dessa i fokus genomgående i svarsdiskussionen under intervjutillfällena.

5 Resultat

5.1 Inledning

I detta kapitel utgår vi från respektive forskningsfråga när vi redovisar resultaten från de olika delstudierna. Vi har samlat resultatet från såväl intervjuer som enkäter samt observationer under respektive forskningsfråga: *Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden? Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden? Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?* Därefter kommer vi att redovisa resultatet av intervjuerna med representanterna för Göteborgs Stad Park och Natur, avseende jämställdhetsarbete för parker och grönområden. Platserna som utgjorde utgångspunkten för intervjuerna, är grupperade enligt följande: ”Öppen yta med fritt ändamål”, ”Öppen yta med tydliga ändamål”, ”Pauser i rummet” samt ”Yta med färre ingrepp”. För att läsaren ska kunna följa resultatdelen – och efterföljande analysdel, har vi valt att visa bilderna på platserna i samband med resultatredovisningen för respektive gruppering. De tabeller som redovisas i relation till respektive platser utgår utifrån vår första analys av rådatan.

5.2 Forskningsfråga 1: Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?

5.2.1 Enkätundersökningen

Tabell 4 presenterar resultatet från enkätundersökningen avseende upplevelser av Slottsskogen, som ger en översiktlig bild över upplevelser av området. Frågorna kring upplevelser av platsen omfattar hur individen upplever platsens utformning och dess attraktion. Frågor ställdes utifrån olika påståenden (se tabell 4) där svarspersonen fick ringa in hur väl de stämmer på en skala mellan 1-5. Enkäten delades ut och genomfördes på platserna 1, 2, 3, 5, 6 samt 7.

Tabell 4 Översikt av enkät: ungas upplevelse av grönområden

Upplevelse	Kvinnor	Män
Otrygg dagtid	0%	0%
Otrygg kvällstid	45%	8%
Tilltalande växtlighet	75%	83%
Tilltalande skyltning	45%	58%
Kan känna sig ifred	70%	88%
Kan finna nöje i att se andra	85%	79%
Platsen är utformad för mig/mina behov	95%	71%
Trivsel	95%	88%

Tabell 4 påvisar vissa skillnader som finns i resultatet av enkätundersökningen. Nedan kommenteras svaren från enkätundersökningen utifrån kategoriseringarna: attraktion, estetik, trygghet och funktionalitet.

Attraktion (platsen är utformad för mig/mina behov samt trivsel) och *funktionalitet* (finna nöje i att se andra, kunna utföra aktiviteter i blickfånget och kunna känna sig ifred): Fler kvinnor verkar trivas på området och upplever att platsen är utformad efter deras behov samt anser att platsen ger möjlighet att betrakta andra i området. Något fler män verkar samtidigt anse att området ger möjlighet att få känna sig ifred.

Estetik (tilltalande växtlighet och skyltning): Männerna finner skyltning och växtlighet mer tilltalande än kvinnorna.

Trygghet: Varken kvinnor eller män uppgav att området kändes otryggt på dagtid. Däremot finns det en stor skillnad mellan kvinnors och mäns upplevda otrygghet under kvällstid, där 45 % av kvinnorna känner sig otrygga, jämfört med 8 % av männen. I enkätundersökningen var det därtill många kvinnor som kommenterade att de inte upplever otrygghet på kvällstid för att de aldrig vistas ensamma i området på kvällen.

5.2.2 Respondentintervjuer

På våra första allmänna frågor om respondenternas upplevelser av grönområden och deras vistelse i sådana, svarar kvinnorna att grönområden är viktiga och ska vara lättillgängliga, men bara en av dem vistas nästan dagligen i ett grönområde. De övriga vistas där när det är fint väder, alternativt under sommaren. Det som uppskattas med ett grönområde bland unga kvinnor är att det är ”slutet” och ombonat, och det ska gärna finnas någon destination, som vatten. Lugnet i Slottsskogen, som en grön kil, är uppskattat, där det inte hörs så mycket trafik utan känns som att vara i en publik park, i en djurpark eller en dunge i skogen, och det finns flera typer av upplevelser. I tillägg till Slottsskogen vistas en av de tre kvinnor som är ute i grönområden, i Skatås. Männerna uppger att de är i grönområden alltifrån dagligen, varannan dag och varje vecka till nästan aldrig. De uppskattar lugnet och att komma bort från staden, och känna sig isolerade från staden, vilket gör att skogen lockar allra mest och kopplas till välmående. Om de enbart är ute efter en upplevelse vill de ha estetiskt tilltalande grönområden som är lummiga. Av de grönområden som uppsöks är det Härlanda/Skatås, Botaniska/Änggårdsbergen och Bergsjön som nämns och endast en av männen vistas frekvent i Slottsskogen.

Vi börjar vår resultatredovisning med upplevelser av platser som representerar ”Öppen yta med fritt ändamål”. De bilder som klassificerats inom denna kategori presenteras nedan.

Figur 3a) Plats 1

Figur 3b) Plats 2

Figur 3c) Plats 7

Figur 3 (a, b, c). Bilder över platserna ”Öppen yta med fritt ändamål”. Egna foton.

I de kategoriseringar vi gjort, det vill säga: Attraktion, Trygghet, Estetik och Funktionalitet bör det nämnas att i vår tolkning av det respondenterna uttryckt kan en upplevelse ha registrerats i mer än en kategori.

De öppna ytorna med fritt ändamål leder till tämligen likartade upplevelser bland kvinnor och män, förutom på punkten trygghet. Platserna 1 och 2 framhålls av männen som öppna och uppges därmed vara trygga platser eftersom att det känns som att folk rör sig där och en ser vad som händer. Såväl kvinnorna som männen anser att öppna platser med fritt ändamål är mer attraktiva när de har varierande egenskaper, såsom på plats 7, som innehåller element av grönska och vatten.

Attraktion och estetik: Både kvinnor och män betonar attraktiviteten och estetiken på de öppna ytorna, såväl positivt som negativt. Plats 1 upplevs inte som vidare attraktiv för varken kvinnor eller män, då platsen ses som anonym, övergiven och tråkig. Den upplevs vara väldigt publik där en inte kan dra sig undan. Upplevelserna gällande attraktion kring plats 2 skiljer sig dock åt inom grupperna. Ett par kvinnor betonar platsen i negativ bemärkelse då det inte finns någon inramning eftersom vägen går mitt igenom platsen, och att det snarare är en plats som

en bara passerar. Två av kvinnorna menar dock att den är utformad som en park, och att den möter staden som finns i bakgrunden. Platsen är även estetisk med blommorna och den övriga grönskan, som upplevs som väldigt fint, och platsen känns därför som mer personlig. Hälften av männen menar också att plats 2 överlag är fin, och att den är lite mer inbjudande än plats 1. Av den andra hälften uppfattas platsen dock inte som ett grönområde just för att staden finns så nära inpå, och upplevs även som tråkig och tom. Plats 7 får däremot många positiva omdömen av båda grupperna då den ses som en trevlig plats som är stämningsfull och mysig. Den beskrivs som parklik då det både finns vatten och gräs, och en del män menar på att den upplevs som mindre anlagd. Gällande växtligheten är båda grupperna positivt inställda till den, då det finns mycket grönska i form av träd. Ett par män menar att platsen har en lagom mängd växtlighet vilket upplevs positivt ur ett estetiskt perspektiv. En kvinna betonar även att det är en plats som är attraktiv på kvällen då belysningen från omgivningen lyser upp vattnet och inger en mysig stämning.

[...]det är ju trevligt med vattnet där på plats 7 och man kan, det går både att gå, sitta, [den är] funktionsmässig och vacker, det känns som ett ställe som är trevligt att sitta på och det känns som att det är det som är syftet med platsen. (Emma)

Trygghet: En skillnad finns i vad som anses tryggt eller inte, där samtliga kvinnor ser de öppna platserna som mer otrygga än männen med anledning till att de upplevs som ödsliga och övergivna på främst kvälls- och nattetid. Detta skapar en känsla av att vilja dra sig till kanten, medan män anser att de är trygga eftersom att en syns ganska väl ifall något skulle hända. Även om kvinnorna inte nämner något om tryggheten på plats 2, så är det inte en plats de uppehåller sig vid och använder aktivt. Gällande plats 7 beskriver kvinnorna att träden, trots belysning, skapar en otrygghetskänsla när det är mörkt.

Funktionalitet: Båda könen kommenterar att de öppna ytorna ger möjlighet att betrakta vad som försiggår på platsen. Plats 1 beskriver en del kvinnor även som en plats med flera syften, och som ett mål för aktiviteter.

En sammanfattning av ungas upplevelse av ”Öppen yta med fritt ändamål” redovisas i tabell 5.

Tabell 5 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av öppen yta med fritt ändamål

Plats	Kvinnors upplevelse av öppna ytor	Mäns upplevelse av öppna ytor
Plats 1	<p>ATTRAKTION Anonymt, utelämnande, kalt, ödsligt, övergiven, publikt, vill dra sig till kanten, fantasilöst</p> <p>TRYGGHET Otryggt nattetid, ödsligt, övergiven, vill dra sig till kanten</p> <p>FUNKTIONALITET Flera syften, mål för aktivitet, möjlighet att titta på aktiviteter</p>	<p>ATTRAKTION Stor, kal, enformig, tråkig, som en fotbollsplan, som ett torg, kan inte dra sig undan</p> <p>ESTETIK Grönskande, lummigt</p> <p>TRYGGHET: Trygg plats</p> <p>FUNKTIONALITET Möjlighet att titta på aktiviteter</p>
Plats 2	<p>ATTRAKTION Parkliknande, typisk stadsparkbild, park och stad möts, offentlig, mer privat än bild 1 Ingen inramning, plats att passera</p> <p>ESTETIK Mer estetisk än bild 1, grönska, fint</p> <p>FUNKTIONALITET Möjlighet att titta på aktiviteter</p>	<p>ATTRAKTION Parkliknande, typisk stadspark tilltalande att det är träd, inbjudande Tråkigt, tomt, inget grönområde</p> <p>ESTETIK Fint, rabatter</p> <p>TRYGGHET Trygg och säker plats</p> <p>FUNKTIONALITET Möjlighet att titta på aktiviteter</p>
Plats 7	<p>ATTRAKTION Parkliknande, parklikt med vatten och gräsmatta, trevligt, mysigt kvällstid</p> <p>ESTETIK Grönska</p> <p>TRYGGHET Ljus från väg och hus, folk i rörelse Träd är läskigt nattetid</p> <p>FUNKTIONALITET Vandringsstråk, möjlighet att titta på aktiviteter</p>	<p>ATTRAKTION Parkliknande, parkbild, tillgänglig trevligt, mysig plats, stämningsfull</p> <p>ESTETIK Vacker, mycket träd, lagom växtlighet, mindre anlagd, nära till vatten</p> <p>TRYGGHET Trygg plats</p>

På vår sista fråga om respondenternas uppfattning av vilka platser som tilltalar kvinnor respektive män, uppgav en av kvinnorna att hon tror att platserna 2 och 7 kan vara mer attraktiva för kvinnor eftersom det finns blommor och vatten. De övriga kvinnorna trodde inte det fanns någon skillnad. Två av männen anger att de tror platserna 1 och 2 är mer attraktiva

för män än för kvinnor, dock vill de betona att det är attraktivt även för kvinnor med utomhusaktiviteter. Dessa två platser är mer öppna och personen blir i fokus.

Härnäst visas de två bilder som representerar platser över ”Öppen yta med tydliga ändamål, samt en resultatredovisning.

Figur 4a) Plats 3

Figur 4b) Plats 4

Figur 4 (a, b). Bilder över platser med ”Öppen yta med tydliga ändamål”. Egna foton.

Avseende öppna ytor med ett tydligt ändamål, har unga kvinnor och män delvis samma uppfattning av ytorna, men också en del olika upplevelser.

Attraktion och estetik: Både kvinnor och män ställer sig frågande till användningen av stenstolarna som de tycker ser obekväma ut. Vidare menar flertalet kvinnor att platsen är väldigt stor och artificiell, och en man betonar även att platsen upplevs som tråkig då den ser dyster och tom ut. Två av de andra männen menar dock att det är en öppen plats som inbjuder till sociala aktiviteter. Kvinnorna anser att platsen är fartfylld med mycket liv och rörelse som ett positivt intryck. Männen menar dock att det är en mer fridfull plats. De flesta män och kvinnor upplever att platsen är fin ur ett estetiskt perspektiv då det finns sand och tilltalande växtlighet som skapar en känsla av att en är inbjuden att vistas där.

Trygghet: Här skiljer sig kvinnornas svar ifrån männens såtillvida att kvinnorna anser att den öppna ytan ger en dålig överblick och att utrustning gör platsen otäck i mörker. De betonar dock på plats 4 att det finns liv och rörelse där som bidrar till en trygghetskänsla. Männen uppger samstämmigt att båda platserna upplevs som trygga då de är öppna och fridfulla. Kvinnorna anser att det finns möjlighet att titta på aktiviteter på båda platserna, medan de flesta män menar på att endast plats 3 möjliggör detta.

Funktionalitet: Båda platserna över öppna ytor med tydliga innehåll (3 & 4) anses ha ett tydligt ändamål för både kvinnor och män, där plats 3 ses vara formad för gruppaktiviteter som att spela volleyboll och plats 4 för att gymma eller leka i lekparken. På plats 4 kommenterar många kvinnor lekparken i bakgrunden i större utsträckning medan de flesta av männen mer fokuserar på utegymmet i sin beskrivning av platsen. Vidare anser båda könen att plats 4 inte ger möjlighet till att kunna dra sig undan, och åsikter kring möjlighet att titta på andra aktiviteter skiljer sig åt, där kvinnor anser att det finns möjlighet att göra det medan

män inte anser det. Huruvida respondenterna skulle vistas på platserna svarar Björn och Martin följande:

Jag skulle inte vara där för det är för mycket folk [...], och för att det handlar mer om det sociala än att komma utomhus (Björn)

Det känns som att fyran är kanske mer jag tänker gymsnubbar som tycker om att visa att de är på gym som passar in där. Så jag kan tänka mig biffiga häftiga snubbar där. (Martin).

Björns uttalande pekar på att respondenten inte anser att en öppen yta med utrustning kan likställas med en naturupplevelse, vilket är något han föredrar. Martins uttalande pekar på att plats 4 inte tilltalar honom personligen. De två övriga männen skulle dock vilja prova utrustningen på platsen eller använda den i samband med träning. Ingen av kvinnorna skulle aktivt söka sig till gymmet på plats 4 för att själva använda det, utan skulle snarare vistas där om de hade barn med i sällskapet som ville leka med utrustningen.

*Tror att kvinnor inte utnyttjar platser på samma sätt som män ... Män gör mer tydliga aktiviteter.
(Linda)*

En sammanfattning av ungas upplevelse av öppen yta med tydliga ändamål redovisas i tabell 6.

Tabell 6 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av öppen yta med tydliga ändamål

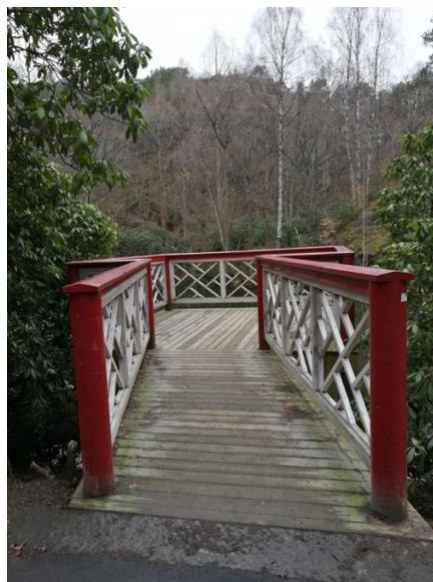
Plats	Kvinnors upplevelse av yta med tydligt ändamål	Mäns upplevelse av yta med tydligt ändamål
Plats 3	<p>ATTRAKTION Stort, obekväma stolar, lite artificiellt, vill vara i kanten, kan inte dra sig undan Inbjudande</p> <p>ESTETIK Fint med sand och grönska, inbjudande</p> <p>TRYGGHET Vill vara i kanten, dålig överblick, vill vara i kanten, ingen möjlighet att dra sig undan</p> <p>FUNKTIONALITET Tydligt syfte, möjlighet att utföra aktiviteter, gruppaktiviteter, vill spela, möjlighet att titta på aktiviteter, ingen möjlighet att dra sig undan</p>	<p>ATTRAKTION Kan inte dra sig undan, obekväma stolar, tråkig, Tilltalande, öppen</p> <p>ESTETIK Öppen, tilltalande växtlighet</p> <p>TRYGGHET Trygg plats</p> <p>FUNKTIONALITET Möjlighet att titta på aktiviteter, gruppaktiviteter, åskådarplatser, kan träffas spontant, mer socialt än det gröna; kan inte dra sig undan utan är i blickfånget</p>
Plats 4	<p>ATTRAKTION Högljutt</p> <p>ESTETIK Varken estetiskt eller oestetiskt</p> <p>TRYGGHET Liv och rörelse, läskigt kvällstid (utrustningen)</p> <p>FUNKTIONALITET Specifikt syfte, socialt, generationsutbyte, kan titta på aktiviteter, utomhusgym och lekplats, inget parkhäng, ingen möjlighet att dra sig undan</p>	<p>ATTRAKTION Instängd yta, exkluderande</p> <p>ESTETIK Lummig utformning, bra växtlighet</p> <p>TRYGGHET Fridfull plats, öppen plats, tryggt</p> <p>FUNKTIONALITET Utegym, lekpark, aktivitetsinbjudande, ingen möjlighet att dra sig undan, inte möjlighet att titta på aktiviteter</p>

På den avslutande frågan om respondenternas upplevelse av vilka platser som kan vara mer attraktiva för kvinnor respektive män svarade tre av kvinnorna – och samtliga män - att platserna 3 och 4 torde vara mer attraktiva för män då det finns tydliga möjligheter för aktiviteter, det vill säga dessa platser har en tydlig funktion.

Härnäst redovisas bilderna som visar ”Pauser i rummet” och en resultatdiskussion.

Figur 5a) Plats 5

Figur 5b) Plats 6

Figur 5 (a, b). Bilder över platser som visar ”Pauser i rummet”. Egna foton.

Både män och kvinnor uppger att pausutrymmet i grönområdet (platser 5 & 6) uppfyller ett tydligt syfte som paus- eller väntplats. Ett par av männen lägger märke till att plats 5 verkar vara den enda platsen som är belyst – och därmed noteras också att belysning saknas och behövs på de flesta av de övriga platserna. De flesta kvinnor noterar också att ljuset är viktigt och avsaknad av ljus gör att man undviker platserna. Ljuset gör så att en känner att en har en publik.

Ljuset blir själva rörelsen för tryggheten. (Saga)

Attraktion, estetik och funktion: Plats 5 fick olika reaktioner av kvinnor och män, där kvinnor till största delen reagerade positivt och menar att det är en trevlig plats att kunna sitta på en kort stund för att ta igen sig eller att ha som mötesplats. Vidare menar de att det är en fin plats ur ett estetiskt perspektiv som integrerar naturen runtomkring. Det upplevs vara en inramad och bearbetad plats som är väl omhändertagen.

Tänker att 5 är kanske utformad just som ett ställe att vänta på. Liksom tillfällig, man befinner sig där tillfälligt. (Emma)

De flesta män menar dock att plats 5 är en grå och tråkig plats som förstör naturkänslan när det är vägar som går längs med sittplatsen. Den anses dock fylla en viktig funktion då det är ett ställe där en kan stanna upp och antingen sitta ner eller utforska den staty som finns där, när en går igenom staden.

Plats 6 ger upphov till en mer gemensam ton bland kvinnor och män, då den anses vara en vacker plats med mysig miljö. Platsen anses ha en naturlig grönska som är ombonad och öppen på samma gång och som bjuder in till att vistas där. Många kvinnor betonar även att det finns en trädgårdskänsla över platsen då det är omgivet av de gröna, fylliga träden. Männen kommenterar omgivningen i större utsträckning, då de menar att platsen har en naturlig miljö

och att det handlar mer om just naturen än om det sociala. Ett par av männen menar även att det är en avskild plats med en gammaldags och lummig karaktär. En av männen menar på att platsen är idyllisk.

Och bild nummer 6 ser ju helt idyllisk ut. Där skulle man lätt kunna sitta en hel dag eller kväll och ha det helt gött. (Mattias)

Trygghet: Båda platserna ingav en trygghetskänsla för båda grupperna, där plats 5 generellt beskrevs som ”omhändertagen” av kvinnorna och av de flesta männen som öppen och framkomlig. Dock nämnde en kvinna att plats 6 ingav en falsk trygghet då den upplevs som en trädgård, men egentligen är en publik plats. En får en upplevelse av att vara väldigt ensam där, vilket innebär en känsla av större utsatthet.

En sammanfattning av ungas upplevelse av pauser i rummet redovisas i tabell 7.

Tabell 7 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av pauser i rummet

Plats	Kvinnors upplevelse av pauser i rummet	Mäns upplevelse av pauser i rummet
Plats 5	<p>ATTRAKTION Publik plats, torgkänsla</p> <p>ESTETIK Integrerad natur, fint, naturlig växtlighet i berget, omhändertaget, bearbetad plats, inramad</p> <p>TRYGGHET Omhändertaget, trygg plats</p> <p>FUNKTIONALITET Väntplats, paus-ställe, möjlighet att titta på aktiviteter, ingen möjlighet att dra sig undan</p>	<p>ATTRAKTION Otrevligt</p> <p>ESTETIK Naturlig växtlighet, bilväg förstör naturkänslan, grått</p> <p>TRYGGHET En trygg plats, öppen plats, framkomligt, kan ta det lugnt</p> <p>FUNKTIONALITET Funktionellt, rastplats, mötesplats fyller en viktig funktion, ger en paus i staden om en går igenom, finns möjlighet att titta på aktiviteter men ingen möjlighet att dra sig undan</p>
Plats 6	<p>ATTRAKTION Anpassad för individen, ombonad och öppen på samma gång, skapar närhet, är inbjudande, en oas</p> <p>ESTETIK Naturen integrerad, naturlig grönska, naturliga material, trädgårdskänsla, en oas</p> <p>TRYGGHET Det skapar en falsk trygghet</p> <p>FUNKTIONALITET Saknar bänkar</p>	<p>ATTRAKTION Idylliskt, inbjudande, mysig miljö, avskilt, gammaldags känsla</p> <p>ESTETIK Grönt från träden, naturlig växtlighet, lummig utsiktsplats, vacker sittplats, naturen snarare än det sociala i fokus</p>

På frågan som vi ställde allra sist, om respondenternas upplevelser av vilka platser som kan tilltala kvinnor respektive män, menar en av kvinnorna att platserna 5 och 6 är mer tilltalande för kvinnor på grund av att det är mer estetiska och två av männen menar att plats 6 tilltalar kvinnor mer, på grund av det estetiska.

Bilder som representerar platser över upplevelser av "Yta med färre ingrepp" visas härnäst, inklusive en resultatredovisning.

Figur 6a) Plats 8

Figur 6b) Plats 9

Figur 6 (a, b). Bilder över platser som visar "Yta med färre ingrepp". Egna foton.

Yta med färre ingrepp gav upphov till olika upplevelser för kvinnor och män. Männen pratar genomgående om att det anlagda är mindre tilltalande, dock när en av dem ser plats 8 är en spontan kommentar, att stigen skulle behöva asfalteras. Plats 9 ger en upplevelse av gränsen mellan stad och naturen:

Det känns som att om jag står på någon slags gräns, om jag står mot ena hållet så ser jag stad, om jag vänder mig 180 grader så ser jag någon slags skog, mycket så. Så jag får en känsla av natur kontra kultur kanske.
(Björn)

Attraktion och estetik: Plats 8 anses vara mysig och vacker bland både män och kvinnor. Den väldigande grönskan bidrar till en upplevelse av omslutenhet, och bidrar till att platsen känns stämningsfull. Ett par av männen kommenterar att platsen upplevs vara djupt in i skogen, där en är distanserad från staden, trafiken och ljuden. Plats 9 upplevs av männen som en spännande plats som en vill utforska då den ser orörd ut med en naturlig växtlighet, medan andra anser att det är något identitetslös. Ett par av kvinnorna stämmer in i detta, då de anser att platsen inte har någon speciell utformning. De menar även att den har för lite grönska, och att det som finns är orörd växtlighet vilket inte upplevs som vidare positivt.

Och plats 9, där, ja det känns inte som att dom tänker något speciellt på utformningen, dom har satt ut en skylt liksom. Men annars är det liksom bara skog. (Agnes)

Den [plats 9] är på väg till något, har en destination. Den känns också mer öppen och mer naturlig, den känns spännande att utforska. (Martin)

Trygghet: Samtliga kvinnor ser ytor med färre ingrepp som otrygga, då det är mörkt och inger en känsla av utsatthet. Den täta växtligheten skapar en otrygg känsla när de inte vet vem som kan befinna sig på platsen då det är lätt att gömma sig bland träd och buskage. Kvinnor vill istället se människor i rörelse, samt att platsen ska vara ljus, antingen naturligt eller genom belysning. Män upplever dock dessa platser som trygga, av den främsta anledningen att det är avskilt där inte så många människor rör sig.

Funktionalitet: Gällande plats 8 anser de flesta kvinnorna att det är en plats för rekreation, och en avstickare som en är nyfiken på vart den leder. I och med att det finns en bänk anser de att det finns möjlighet att titta på aktiviteter, samt möjlighet att dra sig undan då det är en omslutande växtlighet. En del män menar dock på att platsen är svårframkomlig då det är en dålig väg samt trappor, som begränsar en del grupper att använda platserna. Detta gäller även för plats 9 då avsaknad av en tydlig väg ger en begränsad framkomlighet. En sammanfattning av ungas upplevelse av yta med färre ingrepp redovisas i tabell 8.

Tabell 8 Översikt av respondentintervjuer: ungas upplevelse av yta med färre ingrepp

Plats	Kvinnors upplevelse av yta med färre ingrepp	Mäns upplevelse av yta med färre ingrepp
Plats 8	<p>ATTRAKTION omslutet, mysigt, spännande</p> <p>ESTETIK Mycket växtlighet</p> <p>TRYGGHET Läskigt nattetid, utsatthet, tunnelkänsla, mörkt, passage</p> <p>FUNKTIONALITET Ett rum i rummet, plats för rekreation, avstickare, möjlighet till att titta på aktiviteter, möjlighet att dra sig undan</p>	<p>ATTRAKTION Stämningsfullt, mysigt</p> <p>ESTETIK Mer vild natur, lummigt, mindre ordnat, lugnt med alla träd djupt in i skogen, borta från stad, trafik och ljud, vackert</p> <p>TRYGGHET Trygg plats</p> <p>FUNKTIONALITET Svårframkomligt, ingen funktionell anledning att gå hit</p>
Plats 9	<p>ESTETIK Orörd växtlighet, för lite grönska, ingen speciell utformning</p> <p>TRYGGHET Träden läskigt nattetid, utsatthet</p>	<p>ATTRAKTION Spännande plats, spännande att utforska, identitetslös</p> <p>ESTETIK Naturlig växtlighet, mindre anlagd, avskild från staden, trafik och ljud, orörd natur, skogsglänta</p> <p>TRYGGHET Trygg plats</p> <p>FUNKTIONALITET Svår framkomlighet</p>

På den avslutande och sista frågan om respondenternas upplevelser av vilka platser som kan tänkas attrahera kvinnor respektive män, kommenterade endast en av kvinnorna att platserna 8 och 9 eventuellt skulle vara mera attraktiva för dem på grund av att de inte är planerade. Samma två män som tror att plats 6 är mer tilltalande för kvinnor, tror även att plats 8 tilltalar kvinnor mer därför att det är en vacker plats. En av dem uppger även att plats 9 torde tilltala kvinnor mer än män, av samma skäl.

Sammantaget bekräftar enkätundersökningen och resultaten från intervjuerna varandra, nämligen att det framförallt finns en skillnad för unga kvinnor och män avseende trygghetsupplevelsen. Samtliga kvinnor betonar ljus, överskådlighet samt folk i rörelse som viktiga element för att känna tryggheten. Män kan uppleva att det är spännande med träd, skog, och utforskade, orörda områden, medan kvinnor får en känsla av otrygghet. Mattias citat nedan får representera männens uppfattning, Saga och Agnes får representera kvinnornas uppfattning:

Jag litat inte på alla men jag har aldrig känt mig otrygg i såna miljöer [grönområden]. (Mattias)

Och kanske för att de här gröna områdena ofta är vid en kant eller vid sidan av ett bostadsområde, vilket gör att på kvällen kanske du inte vill gå dit. Du vill ändå vara centralt ifall något skulle hända. Du vill ändå se någon rörlighet på något sätt och det är alltid bättre belysning centralt än vad det är på de här ställena, så det skulle jag nog säga. (Saga)

Har inte varit där på natten, men hade nog inte känt mig så trygg i skogen då, till exempel 8 & 9 för att det inte är så öppet. Man vet inte vad som finns bakom stenarna eller träden. (Agnes)

5.3 Forskningsfråga 2: Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?

5.3.1 Enkätundersökningen

I nedanstående två tabeller, 9 samt 10 presenteras svarsresultatet för aktiviteter bland kvinnor respektive män, där uppdelningen i sociala respektive individuella aktiviteter inte är helt separerade från varandra. Därefter redovisas svarsresultaten av den andel av besökarna som vistades i Slottsskogen ensamma, med barn eller i grupp (minst två personer). Enkäten delades ut och genomfördes på platser som avbildas i markeringarna 1, 2, 3, 5, 6 samt 7 (se figur 1). Av 44 enkäter är 20 utförda av kvinnor och 24 av män vilket innebär att det finns en liten övervikt mot män. Frågan som besökarna besvarade var ”Vilken av följande aktiviteter utför du vanligtvis här?” och ger således en översiktlig bild över de aktiviteter svarspersonerna uppgav att de utför.

Tabell 9 Översikt av enkät: unga kvinnors och mäns aktiviteter

Aktivitet	Kvinnor	Män
Promenerar	85%	75%
Joggar/springer	35%	42%
Meditation/yoga	5%	0%
Spelar volleyboll	10%	8%
Cyklar	10%	4%
Grillar/picknick	80%	50%
Promenerar med hund	10%	4%
Besöker en utsiktsplats	20%	25%
Annat	20%	21%

Tabell 9 uppvisar de aktiviteter kvinnorna respektive männen som deltog i enkätundersökningen uppgav att de utövade. För många aktiviteter finns viss skillnad, där till exempel något fler kvinnor utför aktiviteter som promenera, cykla, meditera/yoga och där något fler män utövar aktiviteter som att jogga/springa eller besöka utsiktsplatser. I kategorin “Annat” uppgav kvinnorna att de var i Pliktas lekpark, barnens zoo eller solar och männen uppgav att de spelade frisbeegolf eller kollade på djur/besöker djurgårdarna. Störst skillnad uppvisades för aktiviteterna “Grilla/picknick” där 80 % av kvinnorna utförde denna aktivitet jämfört med 50 % av männen i urvalet. Dessutom är det fler kvinnor som utför aktivitet med

”redskap” – volleyboll. Tabell 10 illustrerar huruvida kvinnorna och männen befann sig ensamma i Slottsskogen, med barn eller i grupp (minst två personer).

Tabell 10 Översikt av enkät: huruvida unga kvinnor/män är ensamma eller i grupp

Social aktivitet	Kvinnor	Män
Ensam	35%	38%
Med barn	20%	20%
2 eller fler	80%	58%

Urvalet visar att det var en knapp skillnad mellan kvinnorna och männen avseende att besöka området ensamma och ingen skillnad alls avseende att vistas där med barn. Däremot påvisade urvalet en större skillnad avseende att vistas i Slottsskogen i grupp, där kvinnorna i större utsträckning befann sig där med någon annan vuxen (80% av kvinnorna respektive 58% av männen).

5.3.2 Observationer

Nedan presenteras tabell 11 och 12 som redovisar resultatet från observationerna i Slottsskogen, fördelat på unga kvinnor och män. Observationerna gjordes på platserna 1, 3 och 7 (se figur 1) och ger därmed en översiktlig bild över aktiviteter som utförs på öppna ytor i området.

Tabell 11 Översikt av observationer: unga kvinnors aktiviteter

Aktivitet	Ensam	Grupp	Summa
Promenerar	5	6	11
Promenerar med hund		2	2
Promenerar med barnvagn	2*	8	10
Sitter på gräsmatta	1	23	24
Sitter på bänk	1*	2	3
Cyklar	1		1
Springer	3	1	4
Lek med barn	1		1
Spelar kubb		5	5
Pluggar		3	3
Summa	14	50	64

Tabell 12 Översikt av observationer: unga mäns aktiviteter

Aktivitet	Ensam	Grupp	Summa
Promenerar	3	2	5
Promenerar med hund			0
Promenerar med barnvagn	1	1	2
Sitter på gräsmatta	1	8	9
Sitter på bänk			0
Cyklar			0
Springer	4		4
Lek med barn			0
Spelar kubb		4	4
Pluggar			0
Summa	9	15	24

*= En vuxen med barn.

Sammantaget visar tabellerna 11 respektive 12 att de observerade individerna är fler kvinnor än män, och att kvinnor (utifrån vårt resultat) vistas mer i området. Även dessa tabeller pekar på att kvinnor i större utsträckning vistades i Slottsskogen i grupp, jämfört med män. Våra observationer har kategoriserats i sociala aktiviteter respektive individuella aktiviteter nedan.

Social aktivitet: Det var ungefär lika många kvinnor som promenerade ensamma som i grupp och detsamma gäller för män där det visade sig att det också var ungefär lika många män som promenerade ensamma som i grupp. Aktiviteten ”sitter på gräsmatta” visade sig vara en social aktivitet där endast en kvinna satt ensam och 26 satt i grupp. Endast en ung kvinna sprang i grupp (med en annan äldre kvinna), fem kvinnor spelade kubb och tre pluggade i grupp. Av männen var det fyra som spelade kubb i grupp. Även för männen var att sitta på gräsmatta mer av en social aktivitet, då åtta män satt i grupp och endast en ensam.

Individuell aktivitet: Det var en kvinna som cyklade ensam, tre som sprang ensamma, och en ensam kvinna lekte med ett barn. Fyra män sprang ensamma, tre promenerade ensamma och en ensam man gick med barnvagn.

Sammanlagt visar tabellerna att kvinnor engagerade sig i totalt sett fler aktiviteter än vad män gjorde, samt att kvinnor i större utsträckning vistades på dessa platser i grupp.

5.3.3 Respondentintervjuer

Frågan om aktiviteter och grönområden i allmänhet genererade följande kommentarer från respondenterna.

Kvinnornas aktiviteter i grönområden är främst promenader, antingen ensamma, med en närstående eller vänner. Aktiviteterna i Slottsskogen inskränker sig oftast till planerade familjeaktiviteter som att titta på djuren, ha med sig fika eller grilla men kan också vara att bara sitta eller ”chilla” på gräsmattan. Två av kvinnorna nämner att de uppskattar Slottsskogen eftersom det finns möjlighet till många aktiviteter och att det är roligt att det finns så många olika saker som volleybollplan, lekpark och vanliga gräsmattor, caféer och djur. En av kvinnorna nämner att hon föredrar ställen som är mer uppbyggda för aktiviteter än att en ska bygga upp det själv, och just detta saknar Slottsskogen lite. För männen är grönområden viktiga att ha i närområdet eftersom dessa inte är något en aktivt söker upp. Då de unga männen vistas i grönområden är det främst för att promenera eller ha picknick med andra, eller för att springa. Flertalet av männen väljer grönområden utifrån möjligheten att springa och därför är det viktigt med stora vägar och ytor, vilket gör att Slottsskogen inte alltid är deras främsta val. En av männen uppger att till skillnad från grönområden finns möjlighet i skogen att elda och hämta hem trä för täljning medans en av männen uppger att han inte utför några aktiviteter i grönområden, då han nästan aldrig vistas där och dessutom föredrar skogsmiljö.

Platserna avseende aktiviteter är indelade i samma grupperingar som för upplevelser ovan, nämligen: ”Öppen yta med fritt ändamål”, ”Öppen yta med tydliga ändamål”, ”Pauser i rummet” samt ”Yta med färre ingrepp”. Liksom för enkätundersökningen har svaren också här kategoriserats i sociala respektive individuella aktiviteter. I några fall har vi kategoriserat samma aktivitet under såväl social som individuell aktivitet då respondenten kan tänka sig utföra aktiviteten både individuellt och i grupp. Den första redovisningen avser aktiviteter på öppen yta med fritt ändamål, det vill säga platserna 1, 2 och 7.

De flesta kvinnorna tror inte de skulle utöva någon aktivitet på platserna 1 och 2, och skulle därför ofta bara passera dessa. De kommenterar dock att om de skulle utnyttja de öppna ytorna så ville de utföra sociala och lugna aktiviteter såsom att grilla, ha en picknick eller umgås med släkt. Agnes skulle exempelvis bara gå förbi plats 1 och sätta sig ner på plats 2 för att ha picknick:

[...] När jag ser de här bilderna känner jag ju spontant att plats 1 skulle jag bara gå förbi och plats 2 skulle jag sätta mig ner och typ ha en picknick eller dricka lite vin (skratt). (Agnes)

Män ville utföra aktiviteter som var kopplade till utrustning, exempelvis kubb eller brännboll på platserna 1 och 2. De ville också utföra individuella aktiviteter kopplat till rörelse, såsom att träna.

Ja som sagt tidigare, spela sällskapsspel alltså brännboll, kubb, frisbee, bara sitta och umgås eh... skulle säkert kunna träna lite där också [platser 1 & 2]. (Mattias)

På plats 7 skulle dock även lite mer lugna aktiviteter kunna utföras av respondenterna. Kvinnorna skulle också ta det lugnt och exempelvis blicka ut över vattnet, men även utföra lite mer fartfyllda sociala aktiviteter i form av spel och lekar. Som sociala aktiviteter skulle männen fika eller bara vistas där. Som individuell aktivitet framkom aktiviteter som att promenera, springa, fotografera eller teckna.

En sammanfattning av ungas aktiviteter på öppen yta med fritt ändamål redovisas i tabell 13.

Tabell 13 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på öppen yta med fritt ändamål

Plats	Kvinnors aktiviteter öppen yta fritt ändamål	Mäns aktiviteter öppen yta fritt ändamål
Plats 1	SOCIAL AKTIVITET Grilla, umgås med släkt INDIVIDUELL AKTIVITET Sitta i ett hörn, passera förbi	SOCIAL AKTIVITET Brännboll, dricka öl, spela kubb, spela frisbee, spela gitarr, hänga med folk INDIVIDUELL AKTIVITET Springa, spela gitarr
Plats 2	SOCIAL AKTIVITET Picknick INDIVIDUELL AKTIVITET Passera förbi	SOCIAL AKTIVITET Brännboll, dricka öl, spela kubb, spela frisbee, spela gitarr, hänga med folk INDIVIDUELL AKTIVITET Springa, spela gitarr
Plats 7	SOCIAL AKTIVITET Spel, lekar INDIVIDUELL AKTIVITET Passera förbi, sitta i skuggan och blicka ut över vattnet	SOCIAL AKTIVITET Fika, vistas INDIVIDUELL AKTIVITET Promenad, springa, vistas, fotografera teckna

Härnäst redovisas de aktiviteter som respondenterna kan tänkas göra på en öppen yta med tydligt ändamål, vilket är representerat av platserna 3 och 4.

På platserna med tydligt ändamål anser både kvinnor och män att fartfyllda aktiviteter ska utföras; på plats 3 volleyboll och på plats 4 träning på utomhusgymmet. För dessa platser framhåller männen funktionen som viktig. Kombinationen av natur och framkomlighet, och det en av männen kallar tekniska innovationer, är avgörande för att de ska tilltalas av de här platserna. En av männen lägger dock till att de inte är så spännande platser. Utöver det skulle kvinnorna utföra fler sociala aktiviteter än män, så som att umgås i parken eller ha picknick. Ett par av männen skulle istället utföra andra aktiviteter som är kopplade till omgivningen, som att gå upp i skogen i bakgrunden och i utkanten av bilderna. Kvinnorna uttrycker i högre utsträckning att de skulle besöka lekparken i bakgrunden på plats 4, medan fler män kommenterar att de hade tränat på gymmet på platsen. Saga kommenterar plats 4 enligt följande:

Plats 4 hade mest varit att jag hade gått förbi det, och sen hade kanske min systerdotter sprungit in där och så hade vi blivit tvungna att stå kvar där. (Saga)

En sammanfattning av ungas aktiviteter på öppen yta med tydliga ändamål redovisas i tabell 14.

Tabell 14 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på öppen yta med tydliga ändamål

Plats	Kvinnors aktiviteter yta med tydligt ändamål	Mäns aktiviteter yta med tydligt ändamål
Plats 3	SOCIAL AKTIVITET Volleyboll, parkhäng INDIVIDUELL AKTIVITET Sitta i stolarna och se på, leta efter pingvinerna som är i närheten	SOCIAL AKTIVITET Volleyboll, badminton INDIVIDUELL AKTIVITET Gå till skogspartiet i bakgrunden, sitta på stolarna
Plats 4	SOCIAL AKTIVITET Leka med barn, picknick INDIVIDUELL AKTIVITET Passera	SOCIAL AKTIVITET Träna INDIVIDUELL AKTIVITET Styrketräning i samband med löptur, leta upp skogen i utkanten av bilden

Resultatet för aktiviteter inom ramen för pauser i rummet redovisas härnäst, det vill säga platserna 5 och 6.

Nästan samtliga refererade till individuella aktiviteter i det rum som ansågs vara tillägnat en paus i rummet. Kvinnorna kommenterar att de skulle ta en paus på platserna, och att göra lugna aktiviteter som att måla eller vila. På plats 5 skulle kvinnorna i högre grad stanna vid och ta en paus, medan männen ofta bara skulle passera:

...de här [bild 5 & 6] skulle jag säga är typexempel på sådana platser som jag faktiskt sätter mig på [...]På bild nummer 5 hade jag kanske suttit och pratat med den jag var ute och gick med. (Linda)

På [plats 5] så är det väl i och för sig mer förbipasserande så [...] jag skulle springa förbi. (Andreas)

Männen ville i större grad utforska platserna, då de exempelvis skulle gå och kolla på skulpturen på plats 5 eller av nyfikenhet utforska utsikten från bryggan på plats 6. En del män kommenterade även lugna och rofyllda aktiviteter som att lyssna på fåglar eller fika. En sammanfattning av ungas aktiviteter i pauser i rummet redovisas i tabell 15.

Tabell 15 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter pauser i rummet

Plats	Kvinnors aktiviteter pauser i rummet	Mäns aktiviteter pauser i rummet
Plats 5	SOCIAL AKTIVITET Samtala INDIVIDUELL AKTIVITET Sitta och vänta, ta en kort paus	INDIVIDUELL AKTIVITET Passera, titta på skulpturen
Plats 6	INDIVIDUELL AKTIVITET Måla, passera, gå ut på bryggan och stannat en kort stund	SOCIAL AKTIVITET Fika, ta hit en lyckad tinder-dejt INDIVIDUELL AKTIVITET Gå ut på bryggan, lyssna på fåglar, samla ved

Resultatet för aktiviteter som respondenterna utför på yta med färre ingrepp redovisas härnäst, det vill säga platserna 8 och 9.

På yta med färre ingrepp hade kvinnor utfört aktiviteter som att fota, stanna upp en stund eller gå på den lilla vägen för att utforska vad som kommer sen. Omgivningen spelade en stor roll i detta, då de på plats 9 endast hade passerat eftersom det inte ansågs som en attraktiv plats. En del män hade istället utfört mer rörliga aktiviteter som att springa. De hade även promenerat upp till utkiksplatsen för att utforska. Män hade också aktivt sökt sig till utsiktsplatsen som plats 9 leder till för att fika, teckna eller för att vara i naturen.

[...]båda platserna [8 & 9] kan jag tänka mig att jag hade kunnat springa eller promenera på, det hade jag nog gjort. (Andreas)

En sammanfattning av ungas aktiviteter av yta med färre ingrepp redovisas i tabell 16.

Tabell 16 Översikt av respondentintervjuer: ungas aktiviteter på yta med färre ingrepp

Plats	Kvinnors aktiviteter på yta med färre ingrepp	Mäns aktiviteter på yta med färre ingrepp
Plats 8	INDIVIDUELL AKTIVITET Fotografera, stanna en kort stund och sedan gå vidare, gå på den lilla vägen av nyfikenhet över vad som kommer sen	INDIVIDUELL AKTIVITET Promenera, springa, fika ensam
Plats 9	INDIVIDUELL AKTIVITET Passera	INDIVIDUELL AKTIVITET Promenera, springa, teckna, ta sig aktivt hit för att sitta och vara i naturen, fika ensam

Sammanlagt, när vi tittar på kvinnors och mäns svar avseende de aktiviteter de kan tänkas utföra på de platser vi visat på bilderna, föredrog kvinnorna att vistas i grupp. Uppfattningen bland kvinnorna var att deras aktiviteter var mer planlösa, medans männen hade ett bestämt syfte:

Den vita medelåldersmannen är ute och joggar, men yngre män kanske mer är ute i grupp och gör fysiska aktiviteter, såsom volleyboll. Tror att kvinnor går utan att ha en plan. (Linda)

Kvinnorna angav också att de förmodligen drogs mer till utsmyckning med blommor och vatten. Agnes menar att det viktigaste är att det är rent och prydligt för att hon ska utföra aktiviteter:

När jag är där [i Slottsskogen] brukar jag oftast sitta på en filt och hänga med kompisar. Det som är attraktivt med ett grönområde är att det finns en gräsmatta där man kan sitta och det är fräscht, annars inga aktiviteter. (Agnes)

5.4 Forskningsfråga 3: Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?

5.4.1 Inledning

Nedan presenteras resultatet från informantintervjuerna med Maja Moberg, landskapsarkitekt som arbetar med detaljplanering respektive med Petra Wernersson, landskapsarkitekt och projektledare som arbetar med gestaltning av gröna miljöer på Park & Naturförvaltningen i Göteborg Stad. Resultaten pekar på svårigheter i att planera grönområden för olika samhällsgrupper samt med medborgardialoger, och att ett genusperspektiv främst handlar om att arbeta med trygghetsfrågor samt att möjliggöra olika aktiviteter för kvinnor och män. Därtill pekar resultaten på att de riktlinjer som finns uppsatta avseende jämställdhetsarbete inte genomsyras i planeringens alla skeden.

5.4.2 Planering, utformning och genusaspekter av grönområden

Av intervjuerna framkom att grönområden ska anläggas geografiskt nära individen, men även utformas utefter olika behov – det vill säga att en tar hänsyn till vad grönytor kan användas till, något som sociotopvärden ligger till grund för (se figur 2 ovan). För att grönytor ska främja integration så gäller det att skapa platser där olika grupper kan vistas och utföra olika aktiviteter.

Parker gör man ju, det är en väldigt social samlingspunkt, det är där vi möts i den här stadsväven, så det är ju viktigt att det tilltalar många. Och då kan det vara svårt ibland att man dels ska locka en specifik målgrupp samtidigt som man ska locka alla. Och hur gör man det? Den balansen.
(Wernersson)

När gröna miljöer utformas är en del av processen att föra en dialog med medborgarna. Detta är dock något som Moberg lyfte fram som en svårighet då preferenserna för utformning är väldigt individuellt vilket ofta resulterar i kompromisser från förvaltningens sida. Ett viktigt syfte med dialoger är, både enligt Moberg och Wernersson, att fånga upp de som inte vistas i grönområden. Moberg och Wernersson lyfte fram unga tjejer som en av dessa grupper. I ett försök att höra deras åsikter har förvaltningen bland annat genomfört en fokusgruppsintervju med unga tjejer, och insett att det är svårt att nå fram till denna grupp eftersom de inte inser att de kan påverka, samtidigt som de i vissa fall inte vill vara i centrum för aktivitetens utformning utan hellre sitta på sidan om och titta. Att fånga de som vanligtvis inte gör sin röst hörd är ett annat viktigt syfte, vilket Wernersson betonar:

Samtidigt, där [att samla in åsikter från medborgare] är det väldigt intressant vilka som hörs, och det är också genus på ett sätt, för där kan det vara otroligt högljudda män. Vi ska ha våra parkeringsplatser! Vi vill ju ha de andras åsikter, det är ju dom man egentligen.. så det är de som är svårt att nå, de som inte brukar säga någonting. Det är ju också dom vi vill höra 'vad vill du med din stad?' De tror ju ibland att det inte går att påverka på något sätt [...]. Hur ska vi nå fram till dem? [...] Alltså det är svårt, även om vi försöker liksom så är det... det är livet som går emellan på något sätt. (Wernersson)

Att genusaspekter bör integreras i planeringen betonade både Moberg och Wernersson då alla ska kunna vistas i grönytor och grönområden då det är en demokratisk plats. I ett genusperspektiv uppgav Wernersson att de främst arbetar med aktiviteter och trygghetsfrågor.

5.4.3 Genus och aktiviteter

Att arbeta med aktiviteter handlar här om att söka planera aktiviteter som attraherar såväl kvinnor som män, enligt Park- och Naturförvaltningen.

Sen är det alltid en utmaning till exempel det här med könsfördelning, att bygger man en skatepark så är det 80% killar där och 20% tjejer, även om man liksom gör kampanjer för att tjejer ska skateboarda eller vad man ska göra. Och det är också svårt. (Moberg)

Ett projekt där genusaspekten står i fokus är utformningen av en dansbana i Kvillebäcken. Målet är att integrera främst unga tjejer till platsen, därav en dansbana där en kan sjunga och

dansa då det är ett ställe där tjejer kan och vill ta plats. En viktig aspekt med projektet är att aktivera tjejer och få dem att röra på sig.

*Vi [ville] göra någonting som lockar kvinnor att röra sig för det är superviktigt att vi inte sitter still.
(Wernersson)*

5.4.4 Genus och trygghet

Av intervjuerna framkom att upplevd trygghet verkar skilja sig mellan kvinnor och män, där kvinnor upplever en större otrygghet.

Där har vi också det här kvinnor- och mänperspektivet, att det är många kvinnor som inte rör sig över grönområden när det är mörkt därför att man är rädd. (Moberg)

För att minska otryggheten har satsningen "Trygg, vacker stad" etablerats som bland annat fokuserar på att stärka tryggheten genom olika insatser såsom belysning, kampanjer eller konstverk. Wernersson betonade dock svårigheten i att planera områden för att de ska upplevas som trygga då en negativ jargong kring platsen kan göra att det inte spelar någon roll hur mycket det planeras för att minska otryggheten:

Vi kan iordningsställa hur fint som helst och tycka att nu är det tryggt, och så är det någon som snackat skit om någonting i skolan, och då är det kört. Så det är ganska svårt för jag upplever att kvinnor, vi är många gånger mer otrygga i det gröna än vad männen är, de tänker inte på samma sätt att de kanske kan bli överfallna eller nåt. (Wernersson)

Wernersson pekade även på att de flesta som utformar grönområden är kvinnor, och att dialog pågår emellan över till exempel trygghetsfrågor.

*Och här de som utformar många gånger tjejer, vi utgår ju från våran verklighet också. [...] Trygghet [...] är liksom individuellt, vad en person tycker, det tycker inte den andra, och vi är ju olika som kvinnor här också. Jag kanske tycker en sak och någon annan tycker något annat är tryggt, så..."
(Wernersson)*

5.4.5 Riktlinjer för jämställdhetsarbete

Avseende dokumentet *Parker och naturområden - riktlinjer för jämställdhetsarbete* så ska riktlinjerna genomsyra alla planeringens olika skeden, något som i praktiken ofta uteblir, vilket framkom av intervjuerna. Detta förklarades genom att en tydlig dialog kring riktlinjer mellan avdelningarna inom Park- och Naturförvaltningen saknas, men även att det råder en tidsbrist vid bebyggelse av grönytor då budgeten ges inom en begränsad tid.

Wernersson och Moberg pekade på att rådande förtättningsideal är problematiskt för gröna miljöer i staden. Detta för att det är svårt att argumentera för gröna miljöers vikt jämfört med till exempel bostäder, vilket riskerar att grönytor tas i anspråk för att bygga bostäder.

Wernersson påpekade även att detta kan vara problematiskt för kvinnor som grupp, då de ofta rör sig i bostadsnära natur, samtidigt som männen tar sig längre avstånd för att komma till naturen.

... så att det gynnar ju inte kvinnor och barn att exploatera för hårt kan man väl säga generellt.
(Wernersson)

Genusfrågan är, enligt Wernerssons uppfattning, ett ganska nytt perspektiv avseende offentliga rum och inplaneringen av dessa. Wernersson påpekade även att det genusprojekt hon arbetar med i dagsläget är något hon själv har initierat, och pekade på en avsaknad av riktlinjer uppifrån att arbeta med genusfrågor. Sammantaget visar resultatet att genusfrågor snarare integreras genom egna initiativ, och både Moberg och Wernersson betonade att det finns svårigheter i att skapa jämställda miljöer, och att det är svårt att veta om utfallet ger önskat resultat.

Men det är alltid svårt liksom att få en helt jämställd plats, vi gör så gott vi kan liksom med det, men det är inte helt lätt. (Moberg)

Grejen är att man inte vet när man bygger vad som händer sen, man hoppas och hoppas och tänker jättemycket, men det vet man inte. (Wernersson)

I nästa kapitel följer en analys av de redovisade resultaten.

6 Analys och diskussion

6.1 Inledning

I detta kapitel analyseras och diskuteras det resultat som presenterades i föregående kapitel i relation till de tre huvudfrågor som uppsatsen avser att besvara: *Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden? Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden? Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?* Analysen sker genom att knyta an resultatet till teorin och de styrdokument vi erhållit från Park & Naturförvaltningen i Göteborgs Stad.

6.2 Forskningsfråga 1: Hur upplever unga kvinnor respektive män grönområden?

Nedan diskuteras resultatet utifrån den första forskningsfrågan, avseende upplevelser av grönområden. Det som primärt lyfts är att många unga kvinnor uttrycker preferenser för den ordnade naturen, som de flesta unga män istället tilltalas av den orörda naturen. Även skillnaderna avseende trygghetsaspekten lyfts, där kvinnorna i studien upplever större otrygghet än vad männen gör.

6.2.1 Den (o)ordnade naturen

Attraktionen avseende platserna från intervjuerna skiljer sig åt en del mellan unga kvinnor och män, då det finns en skillnad i preferens avseende (o)ordnad natur. Vårt resultat pekar på att kvinnor över lag tycker att det är bra med stadsparker och att stad möter natur, medan männen i större utsträckning tycker detta förstör intrycket och attraktionen hos grönområdet. Detta synes inte vara behandlat i litteraturen tidigare. Däremot kan vi dra en parallell till det som nämnts i intervjuerna på Park- och Naturförvaltningen om att kvinnor använder bostadsnära natur i högre utsträckning, och männen åker längre bort för att vara i naturen. Att kvinnorna i vår studie föredrar mer iordningställda ytor går i linje med teorin som Haraldson (2012) lägger fram. Resultatet pekar i stort på att männen ogillar detta, de vill antingen ha platser för aktiviteter med utrustning och/eller platser där det är mindre folk i rörelse. Naturliga inslag upplevs snarare hos kvinnorna ofta som en otrygghetsfaktor, det vill säga när det blir för likt naturen utan inslag av byggnader, eller inga folk i rörelse så upplevs det som otryggt. Att kvinnorna vill ha rörelse ligger i linje med hur trygghetshöjande åtgärder beskrivs i de styrdokument Park och Naturförvaltningen arbetar efter. Dock definierar männen inte platser för aktiviteter som egentliga grönområden, utan de menar att gröna miljöer ska vara mer naturliga, där det bland annat inte ska vara bebyggelse och helst vara folktomt. Det ska primärt *inte* handla om det sociala utan snarare handla om naturen. Att män inte vill se bebyggelse i naturen ligger i linje med Haraldsons (2012) observationer, dock finner denna studie även att de flesta män inte ens definierar det som natur längre, då bebyggelse är skönjbart. Det vill säga att när bebyggelsen är synlig klassas det (av del män) som stad, snarare än som grönområde. Detta är en del av det som avgör hur män upplever grönområden och huruvida de föredrar att vistas där eller inte. Detta resultat kan vara något som är mer karaktäristiskt för åldersgruppen unga män. Därmed ser männen ofta det sociala och naturen

som en dualism i vår studie, där samtliga kvinnliga respondenter i denna studie upplever det positivt när stad och natur möts. Detta framkom för alla typer av platser i grönområdet som studien utgår från, där de orörda grönområdena var de som tilltalade männen i större utsträckning.

Dessutom fann vi att ”pratet” kring estetik synes vara lite olika mellan unga kvinnor och män. Kvinnor beskriver i högre utsträckning svaren kring utformning och växtlighet mer målande, medan de flesta männen beskriver estetiken med mer intetsägande begrepp som grönt, träd och rabatt. Litteraturen har så vitt vi vet inte tagit upp sådana aspekter.

När respondenterna, efter att de uppgett sina egna upplevelser av platser i grönområden, ombads att uppge vad de uppfattade som platser som kan tilltala kvinnor respektive män i allmänhet, gav det inte ge något entydigt utslag. Endast öppna platser med tydliga ändamål gav enhetliga svar från båda grupperna, där sådana platser anses vara mer attraktiva för män. Detta kan kopplas till tidigare forskning som anger att män attraheras till mer fysiska aktiviteter i det offentliga rummet (Emmelin et al, 2010; Haraldson, 2012), vilket platserna för tydliga ändamål indikerar. Möjligtvis finns en viss tendens bland båda grupperna att uppfatta det estetiska som viktigt för kvinnorna, vilket stämmer med tidigare litteratur att kvinnor värdesätter mer iordningsställda ytor (Haraldson, 2012) och det estetiska (Shamir & Ruskin, 1993, i Haraldson, 2012). Att det i övrigt inte finns några tydliga eller enhetliga svar kan visa på att unga kvinnor och män inte befäster stereotypa uppfattningar om genusskillnader avseende platser i grönområden.

6.2.2 Upplevd (o)trygghet

Förutom att många kvinnor ville se folk i rörelse, så framkom det i vår studie att kvinnor vill ha en ljus miljö, överblickbarhet och en mer omhändertagen miljö för att känna sig trygga. Detta är faktorer som Riktlinjer för jämställdhetsarbete pekat på (Göteborgs Stad, 2014b). De flesta männen däremot, upplever att folk i rörelse stör deras upplevelse i grönområdet. Det framkom också att många kvinnor anser att träd och utrustning, exempelvis vid utegymmet eller på platser med tät grönska är avskräckande under kvälls- och nattetid, vilket tidigare studier inte nämnt. Det skulle kunna vara en typisk upplevelse av åldersgruppen, men även gälla andra åldersgrupper.

Pratet om trygghet är olika där kvinnor generellt pratar om att de är rädda för att något ska hända eller att det är läskigt medan männen istället ofta pratar mer om säkerhet (de uttrycker ordet säkerhet och syftar till att till exempel bli rånad snarare än att bli överfallen, vilket kvinnor uttrycker). Trygghetsaspekten är något som behandlats i ett flertal studier och att kvinnor tänker mer i termer av otrygghet stämmer överens med teorin som Andersson-Ek (2009), Weseley & Gaarder (2004) samt Lisberg Jensen & Ouis (2014) lägger fram. Det som den här studien tillför diskussionen är således en mer detaljerad syn på ”pratet” om trygghet från unga kvinnor respektive män.

Samtliga unga kvinnor känner sig således mer trygga där miljöerna upplevs som mer offentliga, det vill säga de platser som är öppna, centrala och där det är mycket folk i rörelse.

En annan aspekt som kvinnorna betonar är att det även ska vara upplyst för att öka tryggheten. I Grönstrategin (Göteborgs Stad, 2014a) och Riktlinjer för jämställda parker och naturområden (Göteborgs Stad, 2014b) står det att tryggheten ska ökas genom att bland annat bibehålla skötsel av ytorna, att förbättra belysning, öka orienterbarhet och genomsiktighet och även att befolka platser (Göteborgs Stad, 2014b). Dessa trygghetshöjande åtgärder överensstämmer med resultatet av denna studie, då det är aspekter som lyfts fram av respondenterna. Dessa åtgärder kan dock behöva implementeras på olika vis, då Park- och Naturförvaltningen pekade på svårigheten i att höja tryggheten i ett område, då upplevd otrygghet varierar individer emellan. I vår studie framkom även att de flesta kvinnorna föredrar platser som upplevs vara mer privata, då de ansågs mer tilltalande ur ett estetiskt perspektiv, med mer grönska och lummighet. Många män föredrar i stort sett de mer privata platserna som är mer avskilda från andra. Det här är en aspekt som litteraturen inte behandlar, och som är en motsättning till vilka rum som könen har kopplats till tidigare, det vill säga kvinnor till det privata rummet och män till det offentliga. Genusteori knyter ofta an till det privata rummet som kvinnans, och det offentliga som mannens (Friberg & Larsson, 2002; Larsson, 2006; Forsberg, 2003). Här kan den öppna ytan anses representera det mer publika och den undanskymda ytan som mer privat. Resultatet kan vara något som är mer framträdande hos yngre män, än hos gruppen män totalt sett.

6.2.3 Gröna miljöer: en komplex social miljö

Ovanstående synliggör därmed svårigheter i att planera för unga kvinnor och för män då deras upplevelser av gröna miljöer är olika. Naturliga miljöer är något som tilltalar såväl unga kvinnor som män - däremot pekar vår undersökning på att det är platser som kvinnor inte skulle röra sig i, på grund av trygghetsaspekter. Frågan kan därmed ställas hur en ska ta detta i beaktande; går det att planera för alla? Därtill är detta sett till grupperna unga kvinnor och unga män – det torde finnas ytterligare svårigheter att blanda in fler samhällsgrupper. Dessutom tillhör människor inte enbart en grupp, som kvinnor eller män, och därmed kan intersektionaliteten kan försvåra frågan ytterligare. Detta kan knytas an till Lisberg Jensen & Ouis (2014) som pekar på att möjliggöra friluftsliv för alla är en komplex fråga, då det utgör en komplex social miljö. Därmed, påpekar de, är det av vikt att veta invånarens behov och preferenser. Att locka allmänheten till grönområden blir sammantaget en komplex fråga, och kan vara en omöjlig uppgift att locka samtliga grupper till samma yta – samtidigt torde trygghetsaspekten vara en överhängande aspekt, då den påverkar en stor grupp (kvinnor).

6.3 Forskningsfråga 2: Hur ser unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster ut i grönområden?

Här analyseras och diskuteras de aktivitetsmönster som resultatet påvisat, där de flesta unga kvinnor betonar det sociala i aktiviteterna, medan de unga männen i högre utsträckning påpekar aktiviteter kopplat till rörelse och utrustning. Denna del knyts även till begreppen *on stage*, *back stage* och *off stage*¹.

¹ *On stage* betyder att utföra aktiviteten i blickfånget, *back stage* innebär att utföra aktiviteter i skymundan, med *off stage* avses att inta en åskådarroll (Göteborgs Stad, 2014b).

6.3.1 Sociala och individuella aktiviteter

Resultatet över vilka aktiviteter som kvinnor och män utför visar att kvinnor i högre utsträckning föredrar sociala aktiviteter samt uppskattar lugn och ro, exempelvis genom att ha picknick, promenera eller sitta på en bänk och blicka ut över omgivningen. Detta visas främst i respondentintervjuerna, men även i enkätundersökningen och observationerna. Många män utför också sociala aktiviteter men uttrycker det på ett annorlunda sätt då de snarare betonar själva aktiviteten medans kvinnor ofta poängterar den sociala aspekten som primär. Enligt respondentintervjuerna utför män i högre grad aktiviteter som är kopplade till utrustning och till rörelse, såsom att spela volleyboll eller att springa. Enkätundersökningen visar att något fler män än kvinnor springer. Att kvinnor utför fler lugna och rofyllda aktiviteter samt att män gärna utför mer fysiska aktiviteter, även kopplade till utrustning överensstämmer med Haraldsons (2012) forskning. En aktivitet som lyfts av vissa män i studien är att utforska naturen, vilket kan kopplas till resultatet om deras attraktion av grönområdet som orört.

Resultatet från intervjuerna, enkätundersökningen och observationerna pekar på att unga kvinnor som helhet utför fler aktiviteter i grupp än vad män gör, som även det går i linje med Haraldsons (2012) studie. Haraldson (ibid.) har även visat att kvinnor utför fler aktiviteter med barn än vad män gör, vilket är en fråga som lyfts i intervjuerna och i observationerna. Dock har ingen skillnad påvisats i enkätundersökningen. En annan aspekt som är viktigt att betona utifrån observationerna är att fler kvinnor är ute i grönområden, vilket går i linje med tidigare forskning om att kvinnor är mer aktiva i gröna miljöer än män (Fredman et al, 2008). Resultaten från observationerna och enkäterna visar, något överraskande, att unga kvinnor även ägnar sig åt sociala aktiviteter som kubb och volleyboll, det vill säga kopplat till fysisk förändring, konkurrens och spänning, i princip i samma utsträckning som unga män talar emot studieresultatet av Shamir & Ruskin (1993, i Haraldson, 2012) samt Blomdahl (1987, i Haraldson, 2012). Ytterligare ett något överraskande resultat är att en del män lyft fram att grönområden kan utgöra en romantisk miljö för till exempel dejting, med hänvisning till pauserna i rummet. Dessa resultat kan vara ett uttryck för att sociala konstruktioner av aktiviteter förändras över tid, då nämnda studier genomfördes för över 25 år sedan, och att unga kvinnor och män idag har andra preferenser.

6.3.2 On stage, back stage och off stage

De aktiviteter som samtliga kvinnor i högre grad utförde, såsom picknick, promenera och sitta på bänk, kan kopplas till styrdokumentet kring riktlinjer för jämställdhet (Göteborgs Stad, 2014b), då detta är aktiviteter som sker *off stage* och *back stage*, det vill säga möjligheten att titta på aktiviteter respektive dra sig undan på platsen. Många män utförde ofta aktiviteter som sker *on stage*, det vill säga direkt i blickfånget, såsom att spela volleyboll, kubb eller träna. Dock noterade vi ovan att kvinnor i minst lika hög grad ägnade sig åt *on stage*-aktiviteter som volleyboll och kubb. Genusaspekten kring vilken grupp som utför aktiviteter i högre grad på de olika scenerna är ingenting som står i riktlinjerna, men är likväl intressant då det därmed är av ytterligare vikt att alla typer av scener finns integrerade i det offentliga rummet. Att det planeras för att alla scener ska finnas inkluderade i offentliga rum, fångar dock denna aspekt indirekt. Resultatet från studien visar att planeringen dock inte har lyckats med att integrera både kvinnor och män till aktiviteter på alla typer av scener. Detta knyter an till

planeringsperspektivet där det framkom att det är en svårighet att planera för alla samhällsgrupper, framförallt då grönområden tenderar att minska i och med ett förtätningsideal, och att en därför söker skapa en variation av grönområden totalt sett.

6.4 Forskningsfråga 3: Hur arbetar planerare med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden?

Nedan följer en analys av planeringsperspektivet avseende grönområden, kopplat till genus. Viktiga aspekter är här aktiviteter, trygghetsaspekter samt medborgardialoger. Detta följs av en diskussion över framtida aspekter avseende genusperspektivets roll i planering av grönområden.

6.4.1 Att planera ur ett genusperspektiv

Resultatet från informantintervjuerna visar på att en försöker öppna upp rummet för kvinnor och män, och integrera ett jämställdhetsperspektiv, åtminstone i viss mån. Det har emellertid framkommit flera barriärer avseende ett jämställdhetsperspektiv för grönområden.

Fokus ligger främst på aktiviteter och trygghet vid utformning av grönområden. Försök till detta har gjorts genom att planera för att områden ska bli könsneutrala, alltså att platserna varken ska kopplas som typiska för kvinnor eller män. Svårigheter med detta har dock uppdragats då kvinnor och män inte alltid vill utföra samma aktiviteter. Att planera områden utifrån en könsneutralitet är kanske ett ouppnåeligt ideal, och att områden därför får vända sig till olika publikgrupper.

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra planeringens olika skeden (Göteborgs Stad, 2014b). Dock sker inte detta för att dialoger mellan avdelningarna på Park- och Naturförvaltningen ofta är bristfälliga, liksom tidsplanerna då budgeterna ligger inom en viss tidsgräns. Problemet ligger alltså i den rådande samhällsstrukturen då tanken är att skapa en så stor ekonomisk vinst som möjligt, som ofta resulterar i åtstramade budgetar och tidsramar. Då grönområden inte skapar en lika tydlig ekonomisk vinst som exempelvis byggnationer av bostäder gör, innebär detta att de inte prioriteras. Att skapa attraktiva grönområden för alla typer av grupper är dock fördelaktigt på lång sikt då det genererar i en bättre folkhälsa (Emmelin et al, 2010; Lisberg Jensen, 2008). Utmaningen för stadsplanering ligger därmed i att generera en större tyngd för grönområden i planeringen.

6.4.2 Att planera för trygghet

Trygghet i grönområden ses som ett svårt och komplext fenomen då det utgår från subjektiva antaganden. Att ett område upplevs som tryggt är en viktig aspekt enligt planeringsdokumentet Riktlinjer för jämställdhetsarbete (Göteborgs Stad, 2014b), men går detta att lösa genom att endast utforma grönområden på ett sätt som anses öka tryggheten? Resonemanget kretsar i första hand kring kvinnors behov av trygghet. Larsson (2002) uppmanar istället till att resonera kring erfarenheter då detta är ett mer dynamiskt synsätt. Ett sådant resonemang – och tillvägagångssätt – skulle eventuellt ge en annan bild, då statistiken visar att kvinnor i lägre grad blir överfallna än män utanför hemmet (Andersson-Ek, 2009; jfr

Forsberg, 2003) och ge upphov till andra åtgärder. Dock lyfter Andersson-Ek (2009) att denna rädsloparadox kritiserats då mörkertal är högre för brott som hot och (sexuella) trakasserier. Så länge kvinnor upplever rädsla torde det dock vara en nödvändig aspekt att ta hänsyn till i planeringen.

Ytterligare en aspekt på trygghetsfaktorn är att den bakomliggande faktorn i grunden troligen inte handlar om att få en mer upplyst eller befolkad plats, utan snarare om något som går bortom planeringen och bör ses som ett problem som är betingat av dagens rådande samhällsnormer. Detta ligger dock utanför ramen för den här studien.

6.4.3 Att höras i dialoger

För att integrera befolkningen vid utformningen av grönområden förekommer dialoger. Problem som uppstår är dock att det finns en skevhet i vilken utsträckning som kvinnor och män uttrycker sig, då män tenderar att höras mer, vilket även Haraldson (2012) pekat på. Då åsikter från kvinnor inte framkommer på samma sätt riskerar detta att skapa en utformning till större del kopplat till män. Svårigheten ligger därmed i hur en ska kunna integrera kvinnor. En möjlig anledning till tendenserna är att även detta är betingat till ett större problem, nämligen till den plats som kvinnor och män har i samhället. Således kan detta kopplas till genusteorin som Hirdman (1998b) behandlar, om dikotomin kvinna/man och att grupperna har olika sociala värden. Det går även i linje med Friberg och Larssons (2002) forskning om att svårigheter finns i att få en jämställd planering av grönområden. Detta kan knytas an till det kvantitativa och kvalitativa jämställdhetsarbetet som Park- och Naturförvaltningen ska arbeta med (Göteborgs Stad, 2014b). För att kunna utforma jämställda grönområden krävs det att det finns en jämn fördelning mellan kvinnors och mäns åsikter för att inte den ena parten ska bli överrepresenterade vilket är det kvantitativa jämställdhetsarbetet (ibid.). Utöver det ska planeringen även arbeta med kvalitativ jämställdhet – och här kan frågan ställas hur ett sådant arbete säkerställs? Hur vet en att en till exempel ser alla normer eller ideal? Detta gör genusperspektivet desto mer komplext.

6.4.4 Att integrera ett genusperspektiv

Vårt resultat pekar på att integrering av genusaspekter i planeringen saknas i stort och att det snarare förekommer genom egna initiativ av olika eldsjälar. Detta trots att det är tydligt uttryckt i planeringsdokumenten att perspektivet ska integreras. Det är såklart fördelaktigt att egna initiativ förekommer, men problematiskt att det inte finns några klara direktiv i hur ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i praktiken. Det finns därmed en risk att perspektivet inte integreras avseende grönområdets planering och utformning, då det beror på vem som ansvarar för planeringen och dennes värderingar. För att säkerställa ett genusperspektiv behöver därmed frågan genomsyra planeringens alla skeden, genom att direktiv åläggs. Därtill kan tilläggas att de dokument som är framtagna av Park- och Naturförvaltningen (Grönstrategin samt Riktlinjer för jämställdhetsarbete) torde vara färgade av att visa upp en korrekt politisk bild och budskap. Politiska ideal och praktiska möjligheter går inte alltid hand i hand, vilket kan försvåra för förvaltningen att genomföra direktiven i praktiken.

Förtätning som rådande stadsplaneringsideal har lyfts fram som problematiskt i informantintervjuerna. Detta dels för att grönområden tenderar att inte få lika starkt genomslag, men även för att förtätning därmed inte anses gynna kvinnor generellt. Detta då kvinnor snarare använder bostadsnära natur, medan männen har förmåga att ta sig till områden längre från stadskärnan. Det öppnar upp för framtida diskussioner över huruvida mjuka värden, såsom grönområden, bör ha en större tyngd i stadsplaneringen, då det därmed även blir en genusfråga eftersom det torde vara främst kvinnor som påverkas negativt av en minskande areal grönområden i städerna.

Projektet om en dansbana i Kvillestråket lyfts fram som ett exempel på ett projekt med genusperspektiv som Park- och Naturförvaltningen arbetar med i dagsläget. Detta visar på att det finns en skillnad i hur planeringen ser på kvinnor och män i offentliga miljöer, då det här främst handlar om att locka unga tjejer till aktivitet. I planeringsstadiet försöker en ta hänsyn till unga kvinnor, som skulle kunna ses som det underrepresenterade könet ur en dialogsynpunkt, trots att det finns en överrepresentation av kvinnor i grönområden. Att säkerställa en jämställd dialog kan emellertid tänkas vara problematiskt; vem säkerställer att en synliggör samtliga ideal och/eller normer? Vidare, hur synliggörs dessa ideal/normer? Återigen pekar detta på frågans komplexitet.

Frågan kan även lyftas om en ska prata om kvinnors och mäns upplevelser och aktiviteter eller om en ska söka skapa könsneutrala platser. Att beakta kvinnor och män som grupper med olika behov, kan tänkas spä på kvinna/man-dikotomin, vilket skulle resultera i en genusparadox. Om kön är en social konstruktion, riskerar då planeringen att spä på dikotomin genom att tala om skillnader mellan kvinnor och män? Larsson (2006) lyfter frågan om huruvida planeringen riskerar att befästa en ojämsställd situation, eller om den kan förändra situationen. Larsson (ibid.) menar att genusperspektivet kan bidra till att skapa jämställdhet, men att det kräver nya förhållningssätt i planeringen. Författaren menar att diskutera kvinnors och mäns behov kan befästa att könen har olika villkor, och för att inte göra detta utan förändra situationen krävs att en synliggör kvinnors erfarenheter, önskningar och drömmar. Vi har resultat som pekar på att kvinnor är mer i blickfånget än vad som sägs teoretiskt och i tidigare studier. Detta visar på att ordet erfarenheter i stället för behov kan vara ett mer relevant begrepp för planeringen (jfr Larsson, 2006) för att fånga aktivitetsmönster över tiden. Därtill behöver representationen av kvinnor öka, och återspegla fördelningen av unga kvinnor och män i samhället, för att makten över rummet ska garanteras (ibid.). Även Hirdman (1998b) menar på att det är viktigt att se hur meningsskapande av dikotomin kvinna/man sker, för att kunna undvika att reproducera systemet. Sammantaget är det därav av vikt att se till kvinnor och män i planering av offentliga miljöer, för att undvika att befästa att kvinnor och män verkar på olika villkor i vardagen.

7 Slutsats & avslutande reflektioner

7.1 Slutsatser

Vår uppsats utgick från det övergripande syftet att undersöka ungas upplevelser och aktiviteter i grönområden ur ett genusperspektiv, vilket sattes i relation till hur planerare arbetar med frågan vid grönområdets utformning. Studien delades in i två delar där den ena delen sökte besvara hur unga kvinnor och män upplever grönområden, samt hur deras aktivitetsmönster ser ut. Det studieområde som användes var Slottsskogen i Göteborg. Den andra delen sökte besvara hur planerare arbetar med kvinnors och mäns aktiviteter och upplevelser vid planering av grönområden. Med hjälp av intervjuer med användare av grönområden och planerare som utformar dessa, observationer på plats i grönområdet Slottsskogen och en enkätundersökning som också genomfördes på plats, drar vi följande slutsatser:

För det första har vi sett skillnader i upplevelser av grönområden mellan grupperna unga kvinnor och unga män. Unga kvinnor föredrar överlag den mer ordnade naturen för att den inger en ökad trygghetskänsla som den oordnade naturen inte gör. Detta ligger i linje med tidigare studier. Unga män tänker inte i termer av trygghet i samma utsträckning som kvinnor, och tenderar att tycka att de ordnade gröna miljöerna inte är ett grönområde, och föredrar således den oordnade naturen. Vår studie uppklarar att samtliga unga kvinnor föredrar de offentliga delarna av grönområden då det är platser som upplevs vara mindre otrygga än privata platser. Samtidigt visar vårt resultat på att män föredrar de lugna, avskilda platserna, det vill säga de lite mer undanskymda platserna och upplever där trygghet. Detta resultat innebär en motsägelse då kvinnan traditionellt sett knutits till det privata rummet och mannen till det publika rummet och utgör ett bidrag. Studien bidrar också med att på ett djupare plan gå in på begreppet trygghet, och kan därmed bidra vid framtida planering av grönområden.

För det andra har vi visat på skillnader avseende unga kvinnors respektive mäns aktivitetsmönster. Unga kvinnor utför sociala aktiviteter i grupp i högre utsträckning än många män, som istället föredrar fysiska aktiviteter, även aktiviteter kopplade till någon form av utrustning. Studien visar även på att samtliga kvinnor och män upplever att det finns aktiviteter för alla typer av scener där det framkommer att de flesta av de unga kvinnorna föredrar att inta en åskådarroll. Dock visade enkäten och observationerna att unga kvinnor utför aktiviteter i blickfånget (volleyboll och kubb) i minst lika hög grad som unga män vilket visar att unga kvinnor inte ”skyr” att vara vid denna öppna typ av scen. Dock kvarstår att de båda grupperna inte tar del av alla scener i lika stor utsträckning. Studiens bidrag är således att grönområden är utformade för alla typer av aktiviteter som styrdokumentet också har som mål, och att det finns en viss tendens att unga kvinnor och unga män ändrat de aktivitetsmönster som finns kartlagda i tidigare studier.

För det tredje har studien påvisat att unga kvinnor och män pratar om upplevelser och aktiviteter på olika sätt. Detta till exempel genom att många unga kvinnor betonar det sociala i aktiviteter, och unga män betonar aktiviteten i sig. Detta går i linje med tidigare forskning om

att kvinnor är aktiva i mer sociala aktiviteter än män, men är inte behandlat vidare om hur det uttrycker sig. Den här studien bidrar med att visa på att unga kvinnor generellt uttrycker sig mer målande avseende sina upplevelser än unga män som har ett mer funktionellt språk i relation till grönområden.

För det fjärde söker planerare beakta frågor om jämställdhet vid planering av offentliga miljöer såsom grönområden. Detta är dock en fråga som inte genomsyrar planeringens alla skeden, utan snarare bygger på att det är eldsjälarna som tar in frågan och arbetar med den, för att skapa grönområden för kvinnor såväl som män. Därmed visar studien på att ett genusperspektiv bör inorporeras i planeringen och utgöra en självklar del av planeringsarbetet. Studien har påvisat vissa skillnader mellan unga kvinnor och män avseende upplevelser och aktivitetsmönster, men den har även visat på individuella skillnader. Det är därmed av vikt att beakta olika gruppers preferenser. Däremot rör sig människor till områden som de själva föredrar, vilket i förlängningen innebär att det sällan finns konflikter mellan preferenser för friluftsområden (Lisberg Jensen & Ouis, 2014). På så vis blir landskapet självorganiserande (ibid.). Det här ställer således frågan om planering för att grönområden ska inkludera *alla* verkligen är aktuellt, eller om en istället bör fokusera på att fördjupa sig i vilka områden människor uppskattar och varför, för att sedan kunna ta hänsyn till att snarare skapa grönområden med ett så varierat innehåll som möjligt.

Slutligen, platser konstrueras genom sociala relationer, och att genus och platser samskapas mellan olika sociala processer medför att människor har olika möjlighet att nyttja rummet (McDowell, 2018; Massey, 2013). Detta är något som är relevant att beakta ur ett genusperspektiv eftersom offentliga rum, som grönområden i staden, är något som alla ska ha tillgång till. Detta kan tänkas uppnås på ett bra sätt genom att planera för könsneutrala grönområden, det vill säga planera för både kvinnor och män. Frågan är dock om det är önskvärt eller om upplevelser och aktivitetsmönster inte handlar om genus, utan är en individfråga. Den här studien bidrar med att peka på en del befintliga brister i planeringen, som oavsett fokus riskerar att befästa ett maktperspektiv i planeringen, så länge inte flera röster blir hörda.

7.2 Begränsningar och framtida studier

Studien har påvisat skillnader mellan kvinnor och män avseende upplevelser och aktivitetsmönster, men även på individuella skillnader. Att studera genus har visat sig vara komplext då det kan finnas andra bakomliggande strukturer till upplevelser av grönområden. Studien har studerat unga kvinnor respektive män, dock utifrån ett begränsat empiriskt material. Därför behövs det ytterligare studier som fokuserar på samma åldersgrupp. Det kan också tänkas att ungas uppfattning skiljer sig från andra åldersgrupper, men att även människans intersektionalitet kan tänkas påverka upplevelser och aktivitetsmönster i grönområden, vilket gör frågan ytterligare komplex. Detta eftersom att en inte endast är kvinna eller man utan även tillhör en socio-ekonomisk grupp, har olika etniciteter etc. Därtill är genusfrågan något som har sin grund i rådande samhällsnormer, vilket (delvis) går bortom

denna studie. Framtida undersökningar kan därmed titta på aktiviteter och upplevelser utifrån ett intersektionellt perspektiv samt se till andra åldersgrupper än unga kvinnor och män.

Vidare ryms inte de som *inte* vistas i grönområden och de som inte gör sin röst hörd inom denna studie. För att locka ut samtliga samhällsgrupper till gröna miljöer är det dock av vikt att studera denna grupp. Studien har även pekat på tendenser som inte följer tidigare teori, till exempel att unga kvinnor vistas mer *on stage* och att unga män föredrar lugna områden. Framtida forskning kan med fördel utforska detta vidare.

Vår studie skedde i Slottsskogen och kan ha haft betydelse för vårt resultat. Ytterligare studier kan med fördel genomföras i en annan kontext och därmed kan en mer framträdande bild komma fram om vad som genererar ett attraktivt och/eller tryggt grönområde. Dessutom kan jämförande studier mellan kommuner om hur de planerar för genus och grönområden fokusera på dessa frågor eller studier av hur kvinnor och män behandlas i planeringsdiskursen.

7.3 Avslutande kommentar

När vi bryter ut en målgrupp och studerar unga kvinnor och män finner vi att dessa gruppers upplevelser och aktivitetsmönster såväl överensstämmer med tidigare forskning men också visar att en viss förändring håller på att ske inom gruppen. Detta hade troligen inte kunnat konstateras om vi inte brutit ut unga kvinnor och män som en särskild grupp.

Det är viktigt att ha ett fokus på sociala aspekter vid utformning av det gröna för att tilltala alla, då det ses som en rättighet för allmänheten. Den här studien bidrar till det genom att uppmärksamma en samhällsgrupps (unga kvinnors och mäns) upplevelser och aktivitetsmönster i grönområden. Att få tyngd i att planera grönområden så att de tilltalar alla visar sig dock vara svårt, och för att skapa grönområden för samtliga bör den sociala aspekten beaktas ytterligare.

Referenser

- Alvesson, M., & Deetz, S. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur.
- Andersson-Ek, M. (2009). *Tillgång till stadens rum: en utvärdering av trygghetsvandringkonceptet*. Göteborg: Göteborgstryckeriet.
- Balogun, J., Huff, A. S. & Johnson, P. (2003). Three responses to the methodological challenges of studying strategizing. *Journal of Management Studies*, 40(1), 197-224.
- Baxter, J. & Eyles, J. (1997). Evaluating Qualitative Research in Social Geography: Establishing 'Rigour' in Interview Analysis. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22(4), 505-525.
- Boverket. (2016). *God bebyggd miljö: ett miljömål med människan i fokus*. Hämtad 2018-05-17 från: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/god-bebyggd-miljo/>.
- Bryman, A., Becker, S. & Sempik, J. (2008). Quality criteria for quantitative, qualitative and mixed methods research: A view from social policy. *International Journal of Social Research Methodology*, 11(4), 261-276.
- Bryman, A. (2012), *Social Research Methods*, 4th edn, Oxford University Press, New York.
- Christensen, H., Williams, P. & Clark, R. (1986) *Values and Choices in Outdoor Recreation by Male and Female Campers in Dispersed Recreation Areas*. USDA Forest Service General Technical Research Paper, PNW-337.
- Couper, P. (2015). *A Student's Introduction to Geographical Thought: Theories, Philosophies, Methodologies*. London: SAGE.
- Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative & quantitative approaches*. Sage Publications, Inc
- Denscombe, M. (2014). *The good research guide: for small-scale social research projects*. McGraw-Hill Education (UK
- Emmelin, L., Fredman, P., Lisberg Jensen, E. & Sandell, K. (2010). *Planera för Friluftsliv. Natur, samhälle och upplevelser*. Stockholm: Carlsson.
- Encyklopedi, NE. (uå.a). *Grönområde*. Hämtad 2018-05-10 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gronomrade>.
- Encyklopedi. (uå.b). *Offentligt rum*. Hämtad 2018-04-10 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/offentligt-rum>.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (5:e uppl.) Visby: Wolters Kluwer.
- Forsberg, G. (2003). *Genusforskning inom kulturgeografien – en rumslig utmaning*. Stockholm: Högskoleverket National Agency for Higher Education.
- Fredman, P., Karlsson, S. E., Romild, U., & Sandell, K. (2008). *Vilka är ute i naturen? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige*. ETOUR.
- Friberg, T. & Larsson, A. (2002). *Steg framåt. Strategier och villkor för att förverkliga genusperspektivet i översiktlig planering*.
- Gil Solá, A. (2014). *Vägar till jämställdhet inom kommuners transportplanering – från forskningsresultat till praktiska verktyg*. Göteborgs Universitet, Handelshögskolan, 2014.

Göteborgs Stad. (uå.a.). *Organisation och ledning i park- och naturförvaltningen*. Hämtad 2018-05-15 från: http://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunens-organisation/forvaltningar/forvaltningar/park--och-naturforvaltningen/organisation-och-ledning!/lut/p/z1/hY49D4IwGIR_DWvfUoG2bo0xJPg1OIBdDJBaSCglpdrEXy-OJhpvu9xzuQMJFfcixfvS69r0d62HxF5ldE5LjuEjiXb4VFI0Q9LD8bQS5wzKf4BcYvxDaKMBsm8MCq1BGBGSUkYY54wmjGecvvfF2KyYBunUTTnl0N0ttzrvp3kd4QiHEJC2Vg8KtdZE-Fuls7OH6pOEyVTPvSrFC2aTRA4!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/.

Göteborgs Stad. (uå.b.) *Slottsskogen: Karta & hitta hit*. Hämtad 2018-05-14 från: http://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/slottsskogen/om-parken/karta---hitta-hit!/lut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziTYzcDQy9TAy9_Q0MLAwcQ4JdnPy9zQ0N_Ez0wwkpiAJKG-AAjgb6XvpR6Tn5SRCrHPOSjC3S9aOKUtNSi1KL9EqLgMIZJSUFxVaqBqoG5eXleun5-ek5qXrJ-bmqBti0ZOQXl-hHoKrUL8iNqPJJDXcEAOg83Ck!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Göteborgs Stad. (2014a). *Göteborg Grönstrategi för en tät och grön stad*. Park- och naturförvaltningen: Göteborgs Stad.

Göteborgs Stad. (2014b). *Parker och naturområden: riktlinjer för jämställdhetsarbete*. Park- och Naturförvaltningen: Göteborgs Stad.

Göteborgs Stad. (2017). *Slottsskogsvallens entrépark 2.0: århundradets aktivitetspark*. Göteborgs Stad.

Grönvold, A-K. (2009). *Jämställd samhällsplanering – förslag på metod*. Vägverket publikation 2009:6.

Green, E., Hebron, S. & Woodward D. (1995) *Women's Leisure Today*. I Critcher et al. (red): *Sociology of leisure*. E&FN Spon.

Haraldson, Anna-Lena (2012) *Könstraditioner och det "nya" friluftslivet*. Rapport nr 22 i Forskningsprojektet Friluftsliv i förändring, Östersund.

Hartman, L. & Cordell, H. (1989) *An Overview of the Relationship Between Social and Demographic Factors and Outdoor Recreation Participation*. Outdoor Recreation Benchmark 1988: Proceedings of the National Outdoor Recreation Forum. USDA Forest Service General Technical report, SE-52: 255-274.

Hirdman, Y. (1998a). Konstruktion och förändring-genus som vetenskap. *Tidskrift för genusvetenskap*, (3-4), sid-4.

Hirdman, Y. (1998b). Genussystemet-reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Tidskrift för genusvetenskap*, (3), sid-49.

Jansdotter, C. & Svensson, A. (2002). Enkätundersökningar i teori och praktik – med inriktning på folkbibliotek. Lund: Institutionen för Biblioteks och informationsvetenskap, Lunds universitet. Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=1333916&fileOId=1333917>

Larsson, A. (2006). Makten över rummet: om genusperspektiv i samhällsplaneringen. *Tidskrift för genusvetenskap*, (2-3), sid-29.

Larsson, A. & Jalakas, A. (2008). *Jämställdhet nästa! Samhällsplanering ur ett genusperspektiv*. SNS förlag.

- Lisberg Jensen, E. & Ouis, P. (2014). *Det gröna finrummet: etnicitet, friluftsliv och naturumgängets urbanisering*. Stockholm: Carlssons.
- Lisberg Jensen, E. (2008) *Gå ut min själ: Forskningsöversikt om hälsoeffekter av utevistelser i närnatur*. Statens folkhälsoinstitut.
- Manning, R. E. (1999). *Studies in Outdoor Recreation. Search and Research for Satisfaction*. Andra upplagan. Oregon State University Press.
- Massey, D. (2013). *Space, place and gender*. John Wiley & Sons.
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative Research: Designing, Implementing, and Publishing a Study. In *Handbook of Research on Scholarly Publishing and Research Methods* (pp. 125-140). IGI Global.
- McDowell, L. (2018). *Gender, identity and place: Understanding feminist geographies*. John Wiley & Sons.
- Myers, K. K., & Sadaghiani, K. (2010). Millennials in the workplace: A communication perspective on millennials' organizational relationships and performance. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 225-238.
- Naturvårdsverket. (2015). *Planering grönstruktur och vattenområden*. Hämtad 2018-05-22 från: <https://www.miljomal.se/Miljomalen/Alla-indikatorer/Indikatorsida/?iid=85&pl=1>.
- Regeringskansliet. (2016). *Mål för jämställdhet*. Hämtad 2018-04-11 från: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>.
- Roggenbuck, J. & Lucas, R. (1987) *Wilderness Use and Users: A State-of-the Knowledge Review*. USDA Forest Service General Technical Report INT-220:202-245.
- Sandell, K. (2004) *Friluftslivets värden. En internationell forskningsutblick*. Arbetsrapport NO. 2004:20 från forskargruppen Turism och Fritid, Karlstads Universitet.
- SCB. (2010). *Förändring av vegetationsgrad och grönytor inom tätorter 2000-2015*. SCB.
- Staats, H., Kieviet, A., & Hartig, T. (2003) *Where to Recover from Attentional Fatigue: An Expectancy-value Analysis of Environmental Preference*. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 147-257.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Sage.
- Statens Folkhälsoinstitut. (2009). *Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut.
- Twenge, J. M., & Campbell, S. M. (2008). Generational differences in psychological traits and their impact on the workplace. *Journal of managerial psychology*, 23(8), 862-877.
- Wesely, J. & Gaarder, E. (2004). *The Gendered "Nature" of the Urban Outdoors: Women Negotiating Fear of Violence*. *Gender and Society*, no. 5. s 645-663.
- Wiklund, K. (2016). *Att köna det gröna: en studie av sociotopkarteringsmetoden som verktyg för genusanalys av offentliga miljöer*. (Kandidatuppsats). Luleå: Institutionen för samhällsbyggnad och naturresurser, Luleå tekniska universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1017715/FULLTEXT02.pdf>.

Inte alls

I stor utsträckning

9. Här finns utrymme där jag kan känna mig ifred (ringa in ditt svar)

1

2

3

4

5

Inte alls

I stor utsträckning

Var god vänd →

10. Här kan jag njuta av att se andra människor (ringa in ditt svar)

1

2

3

4

5

Inte alls

I stor utsträckning

11. Jag upplever att den här platsen är utformad för mig/mina behov (ringa in ditt svar)

1

2

3

4

5

Inte alls

I stor utsträckning

12. Jag trivs på det här grönområdet (ringa in ditt svar)

1

2

3

4

5

Inte alls

I stor utsträckning

Tack för din medverkan!

Louise & Linnéa

Bilaga 2: Intervjuguide respondentintervjuer

OM RESPONDENTEN

1. Hur gammal är du?
2. Är du småbarnsförälder?
Hur ofta brukar du vara ute på grönområden?
Vad gör du där? Hur ofta gör du dessa aktiviteter?
3. Brukar du vara ute ensam i grönområden eller tillsammans med andra?
4. Har du något/några grönområde/n som är din favorit? Vilket/vilka, varför?
5. Vad finner du attraktivt i ett grönområde?

BILDER UTIFRÅN TEMAN

6. Beskriv vad du ser på bilderna (färg, form)
7. Känner du igen platsen? Brukar du vara här? [Annars säger vi platsen – vore det intressant för dig att besöka platsen?]
8. Hur ser du på själva utformningen av ytan?
9. Kan du beskriva platsen med (högst) fem ord (välj vilka du vill)
10. Om du skulle befinna dig på den här platsen, vad skulle *du* göra för aktiviteter då? Säg högst tre saker

JÄMFÖRELSE ALLA BILDER

11. Kan du beskriva hur du upplever växtligheten på platsen?
12. Vad gillar du med området?
13. Vad gillar du inte med området?
14. Kan du beskriva hur du ser på tryggheten på platsen?
15. vad bidrar till att du känner dig trygg på grönområden? Vad bidrar till att du känner dig mindre trygg? Undviker du parker på kvällstid? Varför? Hur?
16. I vilken grad identifierar du dig med den här platsen? Hur mycket identifierar du dig med den här platsen och varför?
17. Ser du några bild- och figurval i området - hur påverkar dom avseende intrycket av manligt/kvinnligt
18. Om du kunde vara med och påverka den här platsens utformning, hur skulle du då vilja utforma den?
19. Vilket område av dessa tror du främst är attraktivt för kvinnor respektive män? Varför?
20. Vilken möjlighet finns att “dra sig undan”?
21. vilken möjlighet finns att vara bredvid och följa andras aktiviteter?
22. Vilket område av dessa finner du mest attraktivt utseendemässigt och funktionsmässigt? Varför?
23. Vilken yta tilltalar dig mest utseendemässigt? Varför?
24. Utifrån dina intressen, vilken plats av dessa (på bilderna) skulle du föredra att vistas i? Varför?
25. Vilken typisk användare ser du på platsen? Varför?
26. Vilken skillnad tror du att det finns det mellan vad kvinnor finner attraktivt i ett grönområde respektive män? Vad tror du kvinnor finner attraktivt? Vad finner män attraktivt?

Bilaga 3: Intervjuguide Park- och Naturförvaltningen

TEMA OM INFORMANTEN

- 1) Hur länge har du arbetat här? Vägen hit?
- 2) Vad har du för bakgrund? (utbildning och tidigare befattningar?)
- 3) Vilka är dina främsta arbetsuppgifter här?

TEMA PLANERING AV GRÖNYTOR

- 4) Hur ser ditt/ert arbete ut? Vad är er roll, vad innefattar gestaltning?
- 5) Hur ser själva planeringsprocessen för grönytor ut – kan du beskriva den?
- 6) Arbetar ni med andra förvaltningar eller andra aktörer, och hur i så fall?
- 7) Hur samarbetar ni med användarna?
- 8) Vilka områden arbetar ni med i dagsläget?
- 9) Vilka områden har ni arbetat med nyligen?

RIKTLINJER FÖR JÄMSTÄLLDHETSARBETE

- 10) Vad innebär det konkret att jobba med genusfrågor? Vad är viktiga parametrar? Har ni arbetat med genusfrågor kring gestaltning av grönområden/offentliga platser innan dess? På vilket sätt? Ge exempel där ni tagit hänsyn till detta och hur ni gjorde det?
- 11) Anser du att riktlinjerna fungerar bra? Varför (inte)? Vad fungerar bra/vad fungerar mindre bra?

TEMA GENUS & GRÖNYTOR

- 12) Varför är det, enligt dig, viktigt att anlägga ett genusperspektiv vid planering av offentliga platser och grönytor?
- 13) Vilka svårigheter ser du med att anlägga ett genusperspektiv vid gestaltning av grönytor?
- 14) Vad fungerar bra i dagsläget?
- 15) I riktlinjerna står att det är viktigt med att tänka back stage, off stage och on stage – Vilka aktiviteter lägger ni in i de olika begreppen; dvs vad anser ni ska kunna göras back stage och off stage?
- 16) Ni ska arbeta kvantitativt och kvalitativt – Hur låter ni allmänheten komma till tals i detta avseende? Dvs jämn könsfördelning, hur jobbar ni kvantitativt – Kan ni ge exempel?
- 17) Att ha en jämställd medborgardialog – vilka svårigheter med detta? Vad fungerar bra? Är det vanligt att ni har medborgardialoger när ni gestaltar offentliga ytor?
- 18) Hur jobbar ni kvalitativt. Dvs uppmäskamma attityder, normer, värderingar och ideal som påverkar kvinnors och mäns möjlighet att påverka Kan ni ge exempel?
- 19) Hur jobbar ni med utformningen av platser så att de inte ska upplevas som typiskt manliga eller kvinnliga?
- 20) Hur arbetar ni med aktiviteter på platser så att de inte ska upplevas som typiskt manliga eller kvinnliga?
- 21) Hur arbetar ni med skyltningen för att undvika att de upplevs som typiskt kvinnliga respektive manliga?
- 22) Vilka svårigheter finns det med det kvantitativa respektive kvalitativa?
- 23) Hur avgörs om en medborgardialog har varit jämställd? Om ni nu tex arbetar kvantitativt så jämn fördelning, men hur tar ni hänsyn till de kvalitativa aspekterna? [Tex vem som har tolkningsföreträde etc. makt att uttala sig...]
- 24) Vilka svårigheter finns i att fånga vad olika grupper vill ha? Såsom kvinnor/män, Vilken grupp är lättast att tillgodose? Varför? Vilken är svårast – varför? Är det olika svårt att fånga?
- 25) Vilka problem ser du i att planera för offentliga rum/grönytor med genusaspekt?
- 26) Vilka resultat har ni sett efter att ha aktivt arbetat med genusfrågor i grönytor? Hur?
- 27) Hur arbetar ni med trygghetsskapande åtgärder? Kan du ge exempel på vart? Vilka exempel har ni på när trygghetsskapande åtgärder ”slagit rätt” respektive ”slagit fel”? Tex att det står i riktlinjer att det är svårt att veta hur de kommer slå.

28) Hur arbetar ni med genusfrågan i budgeteringsprocessen? Hur prioriterar ni i budget utifrån genus?

AVSLUT

Det var de frågor vi hade nu, finns något du vill tillägga?

Kan vi återkomma med frågor om det är så att vi kommer på något i efterhand?

Vi hade gärna haft ytterligare en intervju och undrar om det finns någon annan, någon kollega, som vi kan intervjua också, namn/mail?

